

Jongerenoverlast: en nu?

Een onderzoek naar het 'hangprobleem' in gemeente Zutphen

Lotte de Vogel (308008)

Raalte, 2017

Scriptietraject AMA TP (2016-2017)

Eerste beoordelaar: Boris van Waterschoot

Tweede beoordelaar: Frederique Hermsen

Voorwoord

Voor u ligt de scriptie: Jongerenoverlast, en nu?: Een onderzoek naar het ‘hangprobleem’ in gemeente Zutphen. Met deze scriptie rond ik mijn opleiding Toegepaste Psychologie aan Saxion Hogeschool te Deventer af. In opdracht van gemeente Zutphen deed ik onderzoek naar jongerenoverlast in hun gemeente, een probleem dat zich daar al een tijd lang voordoet.

Het thema ‘hangjongeren’ trok gelijk mijn aandacht. Ik had al enige ervaring met het werken met jongeren en vind het een zeer uitdagende doelgroep. Ook wist ik dat ik tijdens dit traject nog veel zou kunnen leren. Dit maakte dat ik graag aan de slag ging met de opdracht van gemeente Zutphen.

Veel dank aan mijn eerste begeleider, Boris van Waterschoot, voor zijn begeleiding en adviezen tijdens het tot stand komen van mijn scriptie. Vooral de start van het traject was lastig en hier heeft hij mij goed in ondersteund. Ook veel dank aan Frederique Hermsen, mijn tweede begeleider, voor de spoedcursus kwalitatief onderzoek en haar feedback op mijn scriptie.

Daarnaast wil ik Juliët Neefjes en Samantha Sloetjes, mijn opdrachtgevers, bedanken. Juliët voor de begeleiding binnen het gemeentehuis en Samantha voor het wegwijs maken in gemeente Zutphen en het delen van haar ervaring van de straat. Natuurlijk ook aan alle jongeren veel dank voor deelname aan mijn onderzoek. Ondanks de vele scheve gezichten die ik kreeg toen ik zei dat ik ‘hangjongeren’ zou gaan bevragen voor mijn scriptie heb ik er vanaf het begin vertrouwen in gehad dat zij mee zouden werken. Echter had ik nooit gedacht dat mijn onderzoek zo positief ontvangen zou worden op straat. Vrijwel iedere jongere die ik aansprak was bereid om mijn vragenlijst in te vullen en ook vond ik vijf jongeren die mee wilde werken aan de interviews. Ik wil hen bedanken voor de openheid, behulpzaamheid en interesse.

Tot slot: gezien de hoeveelheid tekst waaruit de transcripties van de interviews bestaat, zullen deze als losse bijlage bij de scriptie weergegeven worden.

Ik wens u veel leesplezier.

Lotte de Vogel

Raalte, juni 2017

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
Hoofdstuk 1: Inleiding.....	6
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader	8
2.1. Hanggedrag	8
2.2. Hangjongeren	9
2.3. Overlast	9
2.4. Verveling.....	10
2.5. Andere redenen hanggedrag.....	12
2.6 Conceptueel model en vraagstellingen.....	13
Hoofdstuk 3: Methoden van onderzoek	15
3.1. Onderzoeksdesign	15
3.2. Respondenten	15
3.3. Onderzoeksinstrument.....	16
3.3.1. Verveling.....	16
3.3.2. Oorzakelijke factoren hanggedrag.....	16
3.3.3. Input van hangjongeren	17
3.4. Procedure.....	17
3.5. Analyses	18
Hoofdstuk 4: Onderzoeksresultaten	19
4.1. Homogeniteitsanalyse meetinstrumenten.....	19
4.2. Verveling.....	19
4.3. Overige oorzakelijke aspecten.....	19
4.4. Relatie tussen verveling en andere oorzakelijke aspecten.....	20
4.4.1. Correlatieanalyse	20
4.4.2. Verschilanalyse	21
4.5. Redenen hanggedrag	21
4.5.1. Sociaal	21
4.5.2. Praktisch	21
4.5.3. Sensatie.....	22

4.5.4. Buitenlucht	22
4.5.5. Overig.....	22
4.6. Oplossingen overlast	22
4.6.1. Hangplek	22
4.6.2. Toezicht en regels.....	23
4.6.3. Communicatie	23
Hoofdstuk 5: Discussie.....	24
5.1. Verveling: wisselende resultaten.....	24
5.2. Overige oorzakelijke aspecten van hanggedrag: wisselende resultaten	25
5.3. Samenhang tussen verveling en behoefte aan autonomie, een problematische thuissituatie en een slechte financiële situatie	26
5.4. Redenen voor hanggedrag op straat uiteenlopend.....	26
5.5. Overlastvermindering door het aanpakken van de hangplek, toezicht en regels en communicatie	27
5.6. Aanbevelingen.....	28
5.6.1 Aanbevelingen opdrachtgever	28
5.6.2. Aanbevelingen vervolgonderzoek	30
Literatuur.....	31
Bijlagen	38
Bijlage 1: Eigen werk verklaring.....	39
Bijlage 2: Vragenlijst.....	40
Bijlage 3: Vragenlijst t.b.v. het interview.....	43
Bijlage 4: Demografische gegevens respondenten.....	45
Bijlage 5: Klassenindeling vragenlijsten	46
Bijlage 6: Resultatentabel interviews	47
Bijlage 7: Ideeën jongeren inrichting hangplekken.....	59
Bijlage 8: Ideeën jongeren voor jongerenactiviteiten.....	60

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Zutphen is er onderzoek gedaan onder de Zutphense hangjeugd om de gemeente advies te kunnen geven over een volgende stap bij het oplossen van jongerenoverlast. Omdat het ervaren van verveling in de vrije tijd (*leisure boredom*) kan leiden tot hanggedrag, is door middel van de Leisure Boredom Scale gekeken of hiervan sprake is bij deze jongeren. Daarnaast is, door middel van een speciaal voor dit onderzoek ontwikkelt instrument, onderzocht of en in welke mate er bij de 63 respondenten sprake is van een aantal andere oorzakelijke aspecten voor hanggedrag. Dit zijn behoefte aan autonomie, problematische thuissituatie, slechte financiële situatie, behoefte aan veiligheid, behoefte aan waardering, geen passend aanbod en toezicht door ouders. Vervolgens is onderzocht of er een samenhang bestaat tussen deze oorzakelijke factoren van hanggedrag en verveling. Tot slot zijn vijf van de betrokken jongeren geïnterviewd en is hen gevraagd naar de redenen om te hangen en wat zij als oplossing zien om de, door buurtbewoners ervaren, overlast te verminderen. Aan de hand van deze informatie wordt de gemeente Zutphen geïnformeerd over de mogelijkheden om de ervaren overlast door hangjongeren in gemeente Zutphen te verminderen.

Uit het onderzoek blijkt dat er bij merendeel van de jongeren sprake is van verveling. Ook zijn de andere mogelijke oorzaken voor hanggedrag in bovengemiddelde mate aanwezig. Een meerderheid van de jongeren geeft aan behoefte te hebben aan autonomie. Opvallend genoeg is er wat betreft dit construct een, weliswaar zwakke, negatieve samenhang gevonden met verveling. Dit zou verklaart kunnen worden door een lage consistentie van de antwoorden op vragen die behoefte aan autonomie meet en kan tevens een verklaring zijn voor de verschillende beelden die de vragenlijst en de interviews omtrent verveling oproepen. Daarnaast blijkt uit het onderzoek dat verveling met zowel een problematische thuissituatie als een slechte financiële situatie samenhangt. Ook hierbij gaat het echter om een zwakke correlatie. Uit de interviews blijkt dat de reden voor het rondhangen van de jongeren vrij onschuldig zijn, zoals het bijeen komen met vrienden of het feit dat hun vriendengroep te groot is om binnen te hangen. Ook kwamen de jongeren met verschillende oplossingen voor jongerenoverlast, zoals meer hangplekken, toezicht en communicatie.

Er zijn een aantal zaken aan te bevelen. Ten eerste is het van belang dat de Zutphense jongeren zich minder gaan vervelen. Dit zou kunnen door de jongeren een aantrekkelijk alternatief te bieden, nieuwe hangplekken te creëren, bestaande hangplekken te verbeteren en door ouders op de hoogte te brengen van de gevolgen van verveling en de relatie tussen verveling en toezicht van ouders. Ook is het belangrijk dat de achterliggende redenen voor verveling en daarmee hanggedrag aangepakt worden, namelijk door jongeren meer autonoom te laten worden, problematische thuissituaties te signaleren en te verbeteren en de financiële situaties van de jongeren te verbeteren. Verder kan de gemeente de oplossingen die de jongeren gaven voor jongerenoverlast kritisch bekijken en nagaan in hoeverre deze haalbaar en werkzaam zullen zijn. Tot slot zijn er aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoek.

Hoofdstuk 1: Inleiding

Iedereen kent ze: jongeren die hangen op bankjes in het park, onder het afdakje bij de supermarkt of in dat speeltuintje achter het huis. Uit onderzoek van het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (Hoeben, 2013) blijkt dat ongeveer 80 procent van de Nederlandse jongeren wel eens rondhangt. Ongeveer 27 procent van het aantal uren rondhangen werd doorgebracht op straat. Hangen blijkt dus een geliefde bezigheid onder jongeren en de straat een populaire hangplek.

Hanggedrag kan verschillende gevolgen hebben. Zo veroorzaken rondhangende jongeren dikwijls overlast (Beke, Van Wijk & Ferwerda, 2000; Centraal Bureau voor Statistiek, 2014; Noorda & Veenbaas, 2006) en kan hanggedrag leiden tot delinquent gedrag (Bratt, 2004; Hoeben & Weerman, 2016; Mahoney & Sattin, 2000). Enkel een negatieve associatie bij hanggedrag is echter onterecht. Hangen op straat speelt immers een belangrijke rol in het leven en in de ontwikkeling van jongeren. Tijdens de adolescentie ontstaan er verschillende ontwikkelingsbehoeften voor de jongeren, onder andere het deel uit willen maken van één of meer sociale groepen (Diekstra, 1992). Rondhangen geeft jongeren de kans om zelfstandig om te gaan met vrienden en onafhankelijk, ongedwongen en ongestructureerd gedrag te verkennen, hun territorium uit te breiden (Karsten, Kuiper & Reubsat, 2001). Ook kunnen zij hulp en ondersteuning zoeken bij leeftijdsgenoten wanneer zij met problemen te maken hebben en de manier van omgang met ouders, verzorgers, docenten en elkaar bespreken (Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO), 2008).

Jongeren hebben allerlei redenen om zich zo graag op de straat te begeven. Zij kunnen daar ontsnappen aan het toezicht van volwassenen (De Bil, 2004; Pavis & Cunningham, 1999; Eggleston, 2000; Lowe & Sibley, 1991) of aan een problematische thuissituatie (Farrington, 2002; De Jong, 2007; Laird, Pettit, Bates & Dodge, 2003). Daarnaast kan hangen op straat de enige optie lijken voor jongeren met een slechte financiële situatie (Pouw, 2007; Wegner et al., 2006; Emmelkamp, 2004) of voor jongeren waarvoor geen passend aanbod aan vrijetijdsbesteding is (Warmenbol & Goossens, 2006; Pouw, 2007; Persson, Kerr & Stattin, 2007). Ook kan het hangen op straat een gevoel van veiligheid (De Jong, 2007; Bouverne-De Bie & Verschelden, 1999), waardering (Noorda & Veenbaas, 2006; De Jong, 2007; RMO, 2008; Patterson, 1992) en autonomie (Hazekamp, 1985; Karsten et al., 2001) bieden. Ook blijkt uit verschillende bronnen dat verveling, in de literatuur ook wel omschreven als *leisure boredom*, een belangrijke oorzaak van hanggedrag kan zijn (Elhadioui, 2006; RMO, 2008; Wegner, 2011). Het begrip *leisure boredom* staat voor ervaring van verveling in vrije tijd. Het is een subjectieve waarneming dat de beschikbare vrijetijdsbesteding niet genoeg is om te voldoen aan de behoeften voor optimale opwindning (Iso-Ahola & Weissinger, 1990). Dus, wanneer jongeren verveling ervaren in vrije tijd, zal dit er voor kunnen zorgen dat ze op straat gaan hangen.

In het najaar van 2014 kende de politie in Nederland 623 problematische jeugdgroepen: 427 hinderlijke jeugdgroepen, 163 overlastgevende jeugdgroepen en 22 criminele jeugdgroepen (Ferwerda & Van Ham, 2015). Ook de gemeente Zutphen beschikt over een groot aantal groepen overlast

veroorzakende jongeren. In 2016 werd er 375 keer een melding bij de politie gemaakt van overlast door jeugd (F. van Dijk, persoonlijke communicatie, 21 februari 2017). De gemeente Zutphen is dan ook opdrachtgever van dit onderzoek. De contactpersonen zijn Juliët Neefjes, wijkregisseur Leesten en Warnsveld, en Samantha Sloetjes, lid van de dorpsraad in Warnsveld en belangenbehartiger van jongeren. De gemeente Zutphen heeft behoefte aan een oplossing voor de jongerenoverlast. Omdat hanggedrag ook een positief effect kan hebben op jongeren, valt het te betwisten of het hanggedrag verboden of bestraft moet worden. Wellicht zijn er andere oplossingen die er voor kunnen zorgen dat jongeren wel kunnen blijven rondhangen, maar waardoor de overlast wel vermindert of verdwijnt.

De doelstelling van dit onderzoek is om gemeente Zutphen inzicht te geven in hun hangjongerenpopulatie en om hen aan de hand van dit onderzoek te kunnen adviseren over een volgende stap bij het oplossen van de overlast door hangjongeren. Gezien hanggedrag onder andere samenhangt met ervaring van verveling in de vrije tijd is ten eerste onderzocht of er bij de Zutphense hangjeugd sprake is van dit fenomeen. Vervolgens is er onderzocht of er bij de Zutphense jeugd sprake is van één van de andere zeven aspecten die oorzakelijk kunnen zijn voor hanggedrag: behoefte aan autonomie, problematische thuissituatie, slechte financiële situatie, behoefte aan veiligheid, behoefte aan waardering, geen passend aanbod en veel toezicht door ouders. Zowel de mate van verveling als de overige zeven aspecten zijn gemeten door de afname van een vragenlijst en door middel van een interview. Achteraf worden deze resultaten met elkaar vergeleken. Vervolgens is er getoetst wat de relatie is tussen verveling en de zeven oorzakelijke aspecten voor hanggedrag bij de Zutphense hangjeugd. Daarnaast is er onderzocht wat de reden is voor de jongeren om zich regelmatig op straat te begeven en wat volgens deze jongeren oplossingen zijn voor de overlast door hangjongeren.

En wat kan gemeente Zutphen met deze informatie? Stel dat blijkt dat er sprake is van een hoge mate van verveling bij de jongeren, dan is het raadzaam om hiervoor een oplossing te vinden. Ook het achterhalen van een samenhang tussen verveling en de overige mogelijke oorzaken voor hanggedrag is belangrijk. Mocht het zo zijn dat hoe meer verveling er ervaren wordt, hoe slechter de thuissituatie is, dan zou ervoor gekozen kunnen worden om meer aandacht te schenken aan de thuissituaties van de rondhangende jongeren. Wanneer er problemen gesignaleerd worden kunnen deze aangepakt worden en dit zou ervoor kunnen zorgen dat de mate van verveling afneemt. Dat kan dan weer een positief effect hebben op het hanggedrag. Ook het achterhalen van de redenen van het hanggedrag is belangrijk. Mochten er problematische redenen zijn waarom de jongeren zich graag op straat bevinden, bijvoorbeeld doordat ze een slechte thuissituatie hebben, dan is het van belang dat dit opgelost wordt. Als ze aangeven dat ze enkel op straat hangen, omdat ze bijvoorbeeld graag in de buitenlucht willen zijn, dan is er geen reden tot zorg. Tot slot kan de gemeente de oplossingen die de jongeren hebben voor overlast meenemen bij hun zoektocht naar een oplossing voor de jongerenoverlast. De reeds bestaande oplossingen voor overlast door jongeren staan weergegeven in hoofdstuk 2, evenals de uitleg van de relevante begrippen die gebruikt zijn in dit onderzoek.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

2.1. Hanggedrag

Het definiëren van hanggedrag is niet makkelijk, gezien deze activiteit voor velen een andere betekenis heeft. In dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van de definitie van hanggedrag van Sabbe (2008), omdat deze het meest compleet lijkt. Sabbe (2008) definieert hanggedrag als: ‘het zich herhaaldelijk en doch op willekeurige tijdstippen ophouden van jongeren, in een zelfgevormde groep in een publieke ruimte in de vrije tijd buiten instituties als gezin, arbeid, school of jeugdwerk.’ De belangrijke begrippen uit deze definitie worden verder toegelicht.

Herhaaldelijk. Jongeren geven zelf aan dat hanggedrag moet worden beschouwd als een ‘fase’ die men doormaakt. De samenkomst op straat is geen éénmalige of toevallige ontmoeting (Karsten et al., 2001). Jongeren die elkaar zonder voorbedachte rade tegenkomen in het park en daar voor één keer samen een middag doorbrengen, vertonen dus geen hanggedrag.

Willekeurig. Met willekeurige tijdstippen wordt bedoeld: zomaar gekozen, niet volgens bepaalde regels (Encyclo.nl, 2017).

Ophouden. Dit begrip staat volgens Hazekamp (1985) voor het bij elkaar komen om niets te doen.

Zelfgevormde groep. Jongeren kunnen bij een zelfgevormde groep een eigen institutie creëren die onafhankelijk is van een voorafgaand vastgelegd formeel pedagogisch geïnspireerd kader, waarin jongeren op grond van hun leeftijd een ondergeschikte positie innemen (Hazekamp, 1985).

Publieke ruimte. Hanggedrag vindt vaak plaats op plekken die vrij toegankelijk en makkelijk te bereiken zijn (De Hangman, 2012), bijvoorbeeld in publieke ruimten. Publieke ruimten spelen een belangrijke rol in het leven van jongeren. Onderzoekers suggereren dat deze ruimten de enige ruimten zijn die jongeren voor zichzelf kunnen claimen (Valentine, Skelton & Chambers, 1998).

Non-formele vrijetijdsbesteding. Hiermee worden alle initiatieven die door jongeren op een informele manier buiten georganiseerd verband in hun vrije tijd opgezet worden bedoeld (Sinnaeve, Van Nuffel & Schillemans, 2004). Voetbaltraining of pianoles valt hier dus niet onder.

De term ‘ongestructureerde activiteiten’ wordt niet genoemd in de definitie van Sabbe, maar in verschillende bronnen komt dit ook als belangrijk component van hanggedrag naar voren. Daarom is er voor gekozen om ook dit begrip toe te lichten. Osgood, Wilson, O’Malley, Bachman & Johnston (1996) beschrijven hanggedrag met de term ongestructureerd socialiseren. Deze term staat voor een situatie waarin gebrek aan structuur is, in aanwezigheid van leeftijdsgenoten en afwezigheid van gezaghebbenden. Het ontbreken van formele structuur zorgt er bij de jongeren voor dat ze op straat kunnen experimenteren met sociale contacten, vriendschappen, onderhandelingsvaardigheden, intimiteit en met de positieve en negatieve kanten van (veel) vrije tijd (De Bil, 2004; Pavis & Cunningham, 1999; Eggleston, 2000).

2.2. Hangjongeren

(Hang)jongeren verschillen. Om hen van elkaar te onderscheiden ontwierpen Beke et al. (2000) drie typen jeugdgroepen, ingedeeld op grond van de problemen die zij veroorzaken. Ten eerste zijn er de hinderlijke jeugdgroepen. Deze worden gevormd door jongeren die rondhangen in de buurt, zo nu en dan luidruchtig aanwezig zijn en zich van hun omgeving niet veel aantrekken. Soms zullen zich kleine conflicten voordoen, maar deze zijn vaak niet opzettelijk. Hinderlijke jeugdgroepen zijn goed aanspreekbaar op hun gedrag. Dan zijn er de overlastgevende jeugdgroepen: groepen die wat meer aanwezig zijn. Zij kunnen zo nu en dan uitdagend gedrag vertonen, omstanders lastig vallen door ze uit te schelden of te intimideren, geregeld van alles vernielen en ze trekken zich veel minder aan van anderen. Criminele activiteiten worden veel doelbewuster gepleegd en ze de jongeren doen hun best om niet gepakt te worden. Tot slot zijn er de criminele jeugdgroepen: jongeren die veel te maken hebben met criminaliteit. Zij zijn al meerdere malen in contact geweest met de politie. De jongeren plegen als maar meer delicten, welke ernstiger zijn als de delicten van overlastgevende jongeren, met als reden de financiële winst. Het gebruiken van geweld is niet uitzonderlijk (Beke et al., 2000). Naderhand is naast deze drie jeugdgroepen een vierde jeugdgroep toegevoegd: de aanvaardbare, of aanwezige, jeugdgroep. Deze groep bestaat uit jongeren die zich gedragen binnen de normen die de sociale omgeving stelt (Noorda & Veenbaas, 2006). In dit het huidige onderzoek wordt in principe geen onderscheid gemaakt tussen de verschillende jeugdgroepen, dus wordt de term hangjongeren in zijn algemeenheid gebruikt. Er wordt gebruik gemaakt van de definitie van Hazekamp (1985): “Jongeren die zich herhaaldelijk en op bepaalde tijdstippen ophouden met andere jongeren, in een zelfgevormde groep in een publieke ruimte in de vrije tijd buiten het gezin, werk of school om.” Rondhangen kan in sommige gevallen delinquent gedrag tot gevolg hebben (Hoebe & Weerman, 2016; Mahoney & Stattin, 2000), maar ondanks dat hanggedrag snel geassocieerd wordt met criminaliteit heeft het hier echter in vele gevallen niets mee te maken (Noorda & Veenbaas, 2006). Overlast is wel een veelvoorkomend gevolg.

2.3. Overlast

In het huidige onderzoek wordt overlast gezien als groepsgegedrag dat jongeren in de openbare ruimte vertonen en dat andere gebruikers van die openbare ruimte en omwonenden als hinderlijk of als overlastgevend ervaren (Beke, Van Wijk & Ferwerda, 2000). Overlast is echter een zeer subjectief begrip. Wat het begrip overlast precies inhoudt, is sterk afhankelijk van de ervaring van de betrokkenen en heeft daarom ook voor ieder een andere betekenis (Pleysier & Deklerck, 2006). Uit onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (2014) naar sociale overlast blijkt dat rondhangende jongeren, vergeleken met dronken mensen, mensen die drugs gebruiken of verhandelen en mensen die anderen lastigvallen op straat, de meeste overlast veroorzaken in de woonbuurt. In 2013 gaf vier op de tien Nederlanders aan dat overlastproblematiek in de buurt weleens voorkomt; gemiddeld 6 procent van de Nederlanders had hier zelf ook daadwerkelijk veel last van. Veelvoorkomende klachten ten

gevolgen van rondhangen zijn: geluidsoverlast, vervuiling, vernielingen en graffiti, rondhangen op een laat tijdstip, versperren van de weg, oneigenlijk gebruik van ruimten, belemmering van privacy, gebruik van alcohol en drugs en agressie en het gebrek aan aanspreekbaarheid (Noorda & Veenbaas, 2006). Dat er overlast ervaren wordt wil overigens niet zeggen dat het gedrag door de jongeren zelf ook zo ervaren of bedoeld wordt (Beke et al., 2000).

Ondanks de vraag of de overlast zo bedoeld is of niet, moet er een oplossing voor gevonden worden. In de literatuur worden verschillende (mogelijke) oplossingen gegeven voor overlast in publieke ruimten. Owens (2002) geeft allereerst aan dat hangen in openbare ruimten bijdraagt aan de ontwikkeling van jongeren. Het uitsluiten van jongeren is volgens hem dus niet de bedoeling. De RMO deed in 2008 onderzoek naar de conflicten in de publieke ruimte tussen jongeren en andere betrokkenen en naar hoe escalatie te voorkomen is. Zij droegen verschillende adviezen aan, weliswaar niet empirisch onderbouwd, weergegeven in tabel 2.3a.

Tabel 2.3a

Oplossingen voor conflicten tussen jongeren en andere betrokkenen (RMO, 2008)

Oplossingen RMO	Voorbeeld	Bron
1. Jongeren moeten een sociale ruimte hebben waar ze kunnen 'hangen' en waar toezichthouders grenzen moeten stellen aan onacceptabel gedrag.	Clarence Seedorf Playground, Almere	Talent in Opleiding (z.j.)
2. Een goede omgang tussen alle actoren op straat moet gestimuleerd worden en er moet voor jongeren en omwonenden de mogelijkheid zijn om op te komen voor het eigen belang.	JOLO-methode (buurtbemiddeling)	Van den Bosch (2013)
3. Jongeren moeten participeren (zowel bij ontwerp van hangplek als bij opzetten van acties en activiteiten) en hun vrijheden vergroten.	Hang Around Mentorprojecten	Van Woudenberg, Ebben & Jongerius (2009) DuBois, Holloway, Valentine & Cooper (2002)
4. Er moeten straffen gegeven worden die indruk maken.	Celstraffen i.p.v. werkstraffen	RMO (2008)

2.4. Verveling

Vrije tijd wordt niet door iedereen als prettig ervaren: een groot aantal mensen is immers ontevreden over hun vrije tijd. Een belangrijke bron voor ontevredenheid is verveling. Verveling in vrije tijd wordt in de literatuur ook wel omschreven als *leisure boredom* en staat voor een subjectieve waarneming dat de beschikbare vrijetijdsbesteding niet genoeg is om te voldoen aan de behoeften voor optimale opwindning (Iso-Ahola & Weissinger, 1990). Uit diverse studies blijkt dat verveling

samenhangt met verschillende factoren. Zo zou de mate van verveling samenhangen met geslacht (Patterson, Pegg & Dobson-Patterson, 2000; Wegner, Flisher, Muller & Lombard, 2006; Iso-Ahola & Weissinger, 1987; Newberry & Duncan, 2001), leeftijd (Wegner et al., 2006), lage mate van intrinsieke motivatie (Barnett & Klitzing, 2006; Caldwell et al., 1999), bepaalde persoonlijkheidseigenschappen, (Barnett & Klitzing, 2006; Widmer, Ellis & Trunnell, 1996), middelengebruik (Sharp et al., 2011) en criminaliteit (Newberry & Duncan, 2001). Ook blijkt er een samenhang te zijn tussen verveling en sociale controle, waaronder toezicht van ouders (Caldwell, Darling, Payne & Dowdy, 1999; Wegner & Flisher, 2009), omgeving, waaronder een beperkt aanbod aan vrijetijdsmiddelen (Barnett, 2005) en een laag inkomen (Iso-Ahola & Weissinger, 1987). Deze laatste drie factoren worden enkel meegenomen in dit onderzoek, gezien deze zowel samenhangen met hanggedrag als met verveling.

Er bestaan reeds verschillende interventies die gericht zijn op het tegengaan van verveling. Zo ontwikkelde Caldwell et al. (2004) het programma TimeWise, met als doel om positief gebruik van vrije tijd te doen toenemen en risicovol gedrag tegen te gaan. Tijdens een 7-delige lessenreeks ligt de focus op vrijetijdsbesef en –motivatie en het ontwikkelen van vrijetijdsinteresses met een poging om risicogedrag op het gebied van middelengebruik af te doen nemen. Studenten die deel hebben genomen aan het programma lieten vooruitgang op het gebied van motivatie, een stijging van deelname aan nieuwe activiteiten in hun vrije tijd en een afname van verveling zien.

Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (2008) geeft aan dat verveling voorkomen kan worden door jongeren een aantrekkelijk alternatief te bieden. Zij noemen verschillende voorbeelden, weliswaar niet gebaseerd op empirisch bewijs. Ten eerste het project Effe Werken, waarbij jongeren geholpen worden bij het vinden van een baan. In twee jaar tijd heeft dit project ruim 70 jongeren aan een baan of werkervaringsplek geholpen, wat aangeeft dat het een zinvol project is. Daarnaast is een mentor- of maatjesproject een mogelijkheid, waarbij een vrijwilliger 1-op-1 aan een jongere gekoppeld wordt en deze helpt bij het maken van huiswerk of het vinden van een stage of een baan. De visie van Noorda en Veenbaas (2006) sluit hier gedeeltelijk bij aan. Naast het bieden van een aantrekkelijk alternatief, stellen zij ook dat het creëren van een nieuwe ontmoetingsplek of het verbeteren van een huidige ontmoetingsplek kan bijdragen aan de vermindering van verveling. Hier is echter ook geen empirisch bewijs voor.

Maar hoe zijn verveling en hanggedrag dan gerelateerd aan elkaar? Volgens Wegner (2011) heeft verveling ongestructureerde, toezichtarme activiteiten met leeftijdsgenoten tot gevolg. Hieronder kan hanggedrag verstaan worden. De RMO (2008) stelt ook dat verveling er bij jongeren voor kan zorgen dat ze op straat gaan hangen en klieren (Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling, 2008). Naast het ervaren van verveling zijn er veel andere redenen voor jongeren om de straat op te gaan.

2.5. Andere redenen hanggedrag

Hazekamp (1985) stelt dat jongeren behoefte hebben aan een sociale ruimte met weinig sociale controle en waar geen vastgelegd pedagogisch kader bestaat met een voor jongeren ongeschikte positie. Hij noemt dit ook wel het toe-eigenen van een soort ‘zone van vrijheid’. Rondhangen biedt de jongeren de mogelijkheid om op een onafhankelijke, ongedwongen en ongestructureerde manier gedrag te ontdekken en zelfstandig om te gaan met vrienden (Karsten et al., 2001).

Ouders en de thuissituatie hebben veel invloed op jongeren. Een problematische thuissituatie, bijvoorbeeld een te kleine woning, wat spanning en conflicten met zich meebrengt (Farrington, 2002) of ouders die hun zoons op straat sturen om zelf rust te krijgen (De Jong, 2007) kunnen er voor zorgen dat jongeren in hun vrije tijd liever op straat zijn. Ook de mate van interesse van ouders in hun kinderen heeft invloed op het gedrag van jongeren. Onwetendheid over het gedrag van kinderen, bijvoorbeeld het niet weten met wie ze omgaan of waar ze zijn, kan er voor zorgen dat jongeren hun geluk buiten het gezin zoeken en de straat op gaan (Laird, Pettit, Bates & Dodge, 2003).

Niet iedere jongere beschikt over een budget om verenigingslid te worden (Pouw, 2007). Zo bleek uit onderzoek van Wegner et al. (2006) dat donkere en gekleurde jongeren in Kaapstad meer verveling ervaarden. De auteurs suggereren dat dit te maken heeft met de arme leefomstandigheden en een gebrek aan middelen voor de meerderheid van deze jongeren. Ook de afstand kan een reden zijn om niet deel te nemen aan activiteiten. Reizen kost geld, waardoor grote afstanden afleggen naar een activiteit voor jongeren niet altijd mogelijk is (Emmelkamp, 2004).

Vooraf in achterstandsbuurten kunnen jongeren zich onveilig voelen. Jongeren vinden veiligheid en steun bij groepen op straat. De groep biedt hen bescherming wanneer zich conflicten met andere jongeren, volwassenen of de politie voordoen (De Jong, 2007). Ook vinden jongeren steun bij elkaar bij het oplossen van problemen zoals verliefdheid, schoolproblemen of verveling (Bouverne-De Bie & Verschelden, 1999).

Volgens Noorda en Veenbaas (2006) staat de ontmoeting met leeftijdsgenoten voor tieners bij rondhangen in een publieke ruimte voorop. Jongeren zijn op zoek naar erkenning door leeftijdsgenoten. Zij willen in een groep graag gewaardeerd en geaccepteerd worden, wat bijdraagt aan een positief zelfbeeld (De Jong, 2007). Rondhangen geeft jongeren het gevoel dat ze erbij horen (RMO, 2008). Ouders kunnen van invloed zijn op de zoektocht naar sociale bekrachtiging op straat bij hun kind. Wanneer zij vroeger negatief gedrag van hun kind hebben bekrachtigd, zal deze op latere leeftijd sociale contexten opzoeken, bijvoorbeeld een jeugdgroep, waarin een maximum aan sociale bekrachtigingen ontvangen kan worden (Patterson, 1992).

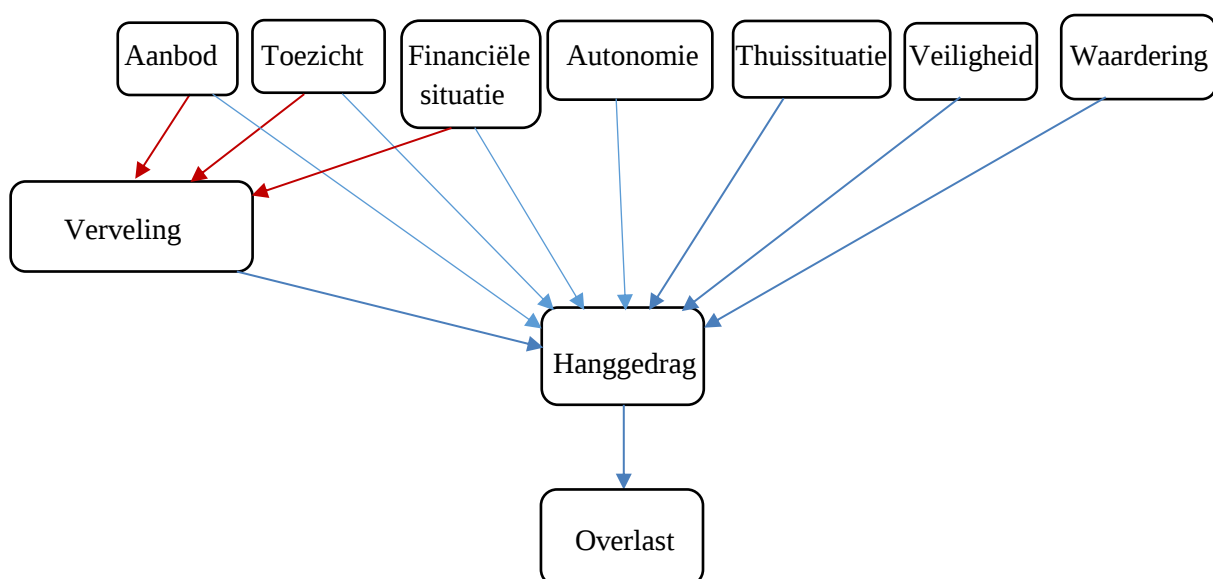
Maar is er wel genoeg te doen voor de jeugd? Volgens Warmenbol en Goossens (2006) is het aanbod aan vrijetijdsactiviteiten te beperkt en niet passend bij de wensen van de jongeren. Hierdoor kan verveling ontstaan, wat er dus mogelijk toe leidt dat de jongeren op straat gaan hangen. Ook wordt gezegd dat jongerenwerkers wel activiteiten organiseren, maar deze projecten zijn niet altijd blijvend. Zo kan een project stoppen wanneer een probleem opgelost lijkt, waardoor jongeren in hun vrije tijd

weer op straat terecht komen (Pouw, 2007). Maar al worden er genoeg activiteiten aangeboden, dan nog kan het zo zijn dat jongeren daar niet aan deelnemen, gezien vriendschapsrelaties bijdragen aan de beslissing om al dan niet gebruik te maken van bestaande activiteiten (Persson, Kerr en Stattin, 2007).

In tegenstelling tot onwetendheid van ouders kan ook juist veel toezicht er toe leiden dat jongeren tegen hun ouders in gaan. De Bil (2004), Pavis en Cunningham (1999) en Eggleston (2000) zeggen dat de jeugd een eigen plek in een openbare ruimte wenst, om daar hun vrije tijd kunnen te besteden zonder toezicht van volwassenen. Wanneer er thuis een hoge mate van toezicht is, kan dit er zelfs toe leiden dat jongeren tegen hun ouders in gaan en uit verzet de straat op gaan (Lowe & Sibley, 1991). Het gebrek aan toezicht leidt onder andere tot de ervaring van ontspanning op straat (Lieberg, 1995). Naast een ruimte zonder toezicht, verlangen jongeren ook naar een plek waar ze kunnen ontsnappen aan de rest en alleen kunnen zijn. Voor sommige jongeren is de straat de enige plek waar ze kunnen zitten en denken over hun problemen, de wereld en hun positie in die wereld (Jacobs, 1965).

2.6 Conceptueel model en vraagstellingen

Op basis van voorafgaande informatie is een conceptueel model opgesteld, zie figuur 2.6a, waarin de samenhang van het onderzoek wordt weergegeven. In het model is te zien dat er acht factoren tot hanggedrag kunnen leiden: verveling, behoefte aan autonomie, problematische thuissituatie, slechte financiële situatie, behoefte aan veiligheid, behoefte aan waardering, geen passend aanbod en veel toezicht door ouders. Drie van deze oorzaken voor hanggedrag, geen passend aanbod (Barnett, 2005), toezicht door ouders (Caldwell et al., 1999; Wegner & Flisher, 2009) en een slechte financiële situatie (Iso-Ahola & Weissinger, 1987) zijn, zoals in paragraaf 2.4 vermeld, eveneens mogelijke oorzaken voor verveling. Tot slot is te zien dat hanggedrag overlast tot gevolg heeft (Beke et al., 2000; Centraal Bureau voor Statistiek, 2014; Noorda & Veenbaas, 2006).

Figuur 2.6a
Conceptueel model

De centrale onderzoeksvraag van dit onderzoek luidt: Hoe kan de ervaren overlast door hangjongeren in gemeente Zutphen worden verminderd?

Met behulp van de volgende vraagstellingen zal deze centrale onderzoeksvraag beantwoord worden:

1. Is er bij de Zutphense hangjeugd sprake van ervaring van verveling in hun vrije tijd?
2. Is er bij de Zutphense hangjeugd sprake van één van de overige aspecten die oorzaak kunnen zijn voor hanggedrag?
3. Wat is de relatie tussen verveling en de overige aspecten die oorzaak kunnen zijn voor hanggedrag bij de Zutphense hangjeugd?
4. Wat is de reden voor Zutphense hangjeugd om zich regelmatig op straat te begeven?
5. Wat is de oplossing voor overlast door jongeren volgens Zutphense hangjeugd?

In hoofdstuk 1 is de relevantie van dit onderzoek duidelijk geworden. Vervolgens zijn in hoofdstuk 2 de belangrijke begrippen uit dit onderzoek uitgebreid verhelderd en zijn de vraagstellingen die door middel van dit onderzoek beantwoordt weergegeven. In hoofdstuk 3 zal worden beschreven op welke wijze de gegevens in dit onderzoek verzameld zijn om antwoord op deze vraagstellingen te geven.

Hoofdstuk 3: Methoden van onderzoek

3.1. Onderzoeksdesign

Om de vraagstellingen van dit onderzoek te kunnen beantwoorden is gebruik gemaakt van zowel een kwantitatieve- als kwalitatieve onderzoeksmethode. De kwantitatieve onderzoeksmethode is uitgevoerd door middel van een surveyonderzoek en de kwalitatieve onderzoeksmethode is uitgevoerd door middel van een semigestructureerd interview. Er is gebruik gemaakt van zowel kwalitatief als kwantitatief onderzoek, omdat met kwalitatief onderzoek gegevens verzameld kunnen worden die met kwantitatief onderzoek niet te achterhalen zijn. Ook is er een vergelijking gemaakt tussen de resultaten van beide onderzoeksmethoden, wat de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek doet stijgen.

3.2. Respondenten

De onderzoeksdoelgroep zijn jongeren die regelmatig in de gemeente Zutphen op straat hangen. Het gewenste aantal respondenten was 50, met een leeftijd van 11 tot en met 23 jaar.

De eerste respondenten zijn tijdens de Dreiumme-bijeenkomst benaderd. Deze bijeenkomst werd door gemeente Zutphen georganiseerd voor jongeren die structureel hangen bij winkelcentrum De Dreiumme. Zij veroorzaken daar regelmatig overlast en samen met de jongeren werd tijdens de bijeenkomst naar een oplossing hiervoor gezocht. De rest van de respondenten is op straat gevraagd of ze de vragenlijst wilde invullen, gedurende het ‘hangen’. De hangplekken zijn gevonden met behulp van Samantha Sloetjes, één van de opdrachtgevers. Om een zo representatief mogelijke groep respondenten te krijgen, zijn groepen jongeren op verschillende hangplekken in gemeente Zutphen en op verschillende tijdstippen gevraagd om deel te nemen aan het onderzoek. Er is dus gebruik gemaakt van een clustersteekproef (Verhoeven, 2011). De respondenten konden op de vragenlijst hun telefoonnummer achterlaten, waarmee ze toestemming gaven telefonisch benaderd te kunnen worden voor een interview. Aan het onderzoek hebben 63 respondenten deelgenomen ($n=63$), waarvan 46 mannen en 17 vrouwen, met een gemiddelde leeftijd van 17,76 jaar ($SD=2.43$). 51 van de respondenten komen uit Zutphen tegenover 12 mensen uit Warnsveld. Meer dan de helft van de respondenten is laag tot middelbaar opgeleid ($n=39$), 13 respondenten zijn hoog opgeleid en 11 respondenten gaan niet naar school. Grotendeel van de respondenten werkt ($n=35$), 11 respondenten werken niet en de overige 17 respondenten gaven geen antwoord op de vraag of ze werken of niet. Het gemiddelde aantal uren dat de respondenten per week op straat hangen is 19,69 (min. = 2, max. = 57). De demografische gegevens van de respondenten van de vragenlijst staan in bijlage 4 schematisch weergegeven. Er zijn vijf jongeren geïnterviewd, allen tussen de 17 en 20 jaar oud. Drie van hen gaan naar het MBO, één jongen gaat naar dagbesteding en één jongen werkt fulltime. Gemiddeld hangen zij 12,8 uur per week op straat (min. = 4, max. = 25).

3.3. Onderzoeksinstrument

3.3.1. Verveling

Om te meten of er bij Zutphense hangjeugd sprake is van verveling (vraagstelling 1), werd er gebruik gemaakt van de, door de onderzoeker vertaalde versie van de, Leisure Boredom Scale (Iso-Ahola & Weissinger, 1990), een instrument waarmee de mate van ervaring van verveling in vrije tijd gemeten kan worden. Het instrument bestaat uit zestien stellingen en is gescoord op een 5-punts Likertschaal waarbij geldt: hoe hoger de scores, hoe meer verveling er ervaren wordt. In tabel 3.3a staat weergegeven bij welke items hercodering nodig is. Er zijn geen normen beschikbaar voor het instrument. De Cronbach's Alpha van de Leisure Boredom Scale is eerder gemeten bij drie verschillende grote onderzoeken en kwam uit op 0.85, 0.88 en 0.86 (Iso-Ahola & Weissinger, 1990). Omdat het instrument door de onderzoeker naar het Nederlands vertaald is, kan het zijn dat de homogeniteit van het instrument daardoor iets is veranderd, maar er is geprobeerd de vragen zo te vertalen dat de intentie van de vraag hetzelfde blijft. Bij het vertalen en construeren van de vragenlijst diende rekening gehouden worden met het kennisniveau van de jongeren. Mogelijk gaan sommige jongeren niet naar school en het onderwijsniveau van de jongeren kan erg uiteenlopen. Er is dus geprobeerd de vragenlijst voor iedereen begrijpelijk te maken. Voor de afname hebben een aantal medewerkers van gemeente Zutphen, twee jongerenstraatcoaches van Perspectief Zutphen en een wijkagent gecontroleerd of de vragenlijst begrijpelijk genoeg is voor de jongeren.

3.3.2. Oorzakelijke factoren hanggedrag

Om te meten of er bij Zutphense hangjeugd sprake is van één van de overige aspecten die oorzakelijk kunnen zijn voor hanggedrag (vraagstelling 2), waarna ook de samenhang tussen verveling en één van de aspecten die oorzaak kunnen zijn voor hanggedrag gemeten kon worden (vraagstelling 3), is een door de onderzoeker zelf geconstrueerd instrument gebruikt. Met dit instrument wordt gemeten in hoeverre er bij de Zutphense hangjeugd sprake is van de constructen behoefte aan autonomie, problematische thuissituatie, slechte financiële situatie, behoefte aan veiligheid, behoefte aan waardering, geen passend aanbod en toezicht door ouders. Ieder construct wordt gemeten aan de hand van vijf items, allen gescoord op een 5-punts Likertschaal waarbij geldt: hoe hoger de scores, hoe meer sprake van dit construct is.

Het zelf geconstrueerde instrument vormt samen met de Leisure Boredom Scale de vragenlijst die afgenomen is in het kader van dit onderzoek, zie bijlage 2. In tabel 3.3a staat weergegeven welke constructen er in dit onderzoek gemeten zijn, met welk instrument dit gemeten is, hoeveel items daarvoor gebruikt zijn en wat (eventueel) de bron is.

Tabel 3.3a

Overzicht gemeten constructen per instrument met aantal items en bronvermelding

Construct	Instrument	Items	Bron
Verveling	Instrument 1	1 t/m 16	Iso-Ahola & Weissinger (1990)
Autonomie	Instrument 2	1 t/m 5	Zelf geconstrueerd
Thuisituatie	Instrument 2	6 t/m 10	Zelf geconstrueerd
Financiële situatie	Instrument 2	11 t/m 15	Zelf geconstrueerd
Veiligheid	Instrument 2	16 t/m 20	Zelf geconstrueerd
Waardering	Instrument 2	21 t/m 25	Zelf geconstrueerd
Aanbod	Instrument 2	26 t/m 30	Zelf geconstrueerd
Toezicht	Instrument 2	31 t/m 35	Zelf geconstrueerd

3.3.3. Input van hangjongeren

Naast de vragenlijst is er gebruik gemaakt van een semigestructureerd interview. In het interview werd ten eerste de aanwezigheid van alle mogelijke oorzaken van hanggedrag uitgevraagd (verveling en de zeven andere aspecten). Aan de jongeren werd gevraagd of er bij hen sprake is van deze aspecten, dus of er bijvoorbeeld sprake is van verveling. Vervolgens werd hen gevraagd of deze aspecten ook daadwerkelijk de oorzaak zijn voor het hangen, of wat eventueel andere redenen voor het hangen zijn. Deze resultaten konden vergeleken worden met de resultaten uit de vragenlijsten (vraagstelling 1, 2 en 4). Vervolgens konden de respondenten (een) oplossing(en) noemen voor de overlast door jongeren die regelmatig door de omgeving wordt ervaren (vraagstelling 5). Het interview werd gehouden met behulp van een vragenlijst, welke terug te vinden is in bijlage 3. Deze vragenlijst is opgesteld door de onderzoeker. Voor de interviews heeft er een proefafname plaatsgevonden met een familielid van de onderzoeker. Zo konden eventueel moeilijke vragen op tijd gesignaleerd worden.

3.4. Procedure

Middels een brief namens gemeente Zutphen zijn de hangjongeren bij winkelcentrum Dreiumme uitgenodigd voor de Dreiumme-bijeenkomst. De brief werd op straat aan hen afgegeven door de voor hen welbekende jongerenstraatcoaches. Voorafgaande aan de bijeenkomst ging de onderzoeker een avond mee de straat op met een jongerenwerker om zo alvast kennis te maken met de jongeren die aanwezig zouden zijn bij de bijeenkomst. Dit zou zorgen voor herkenning van de onderzoeker bij de jongeren, wat de kans op respons tijdens de bijeenkomst wellicht zou vergroten. Aan het eind van de bijeenkomst werd de jongeren gevraagd of ze de vragenlijst wilden invullen. De overige respondenten zijn door de onderzoeker benaderd terwijl ze op straat ‘hingen’. Voor de afname van de vragenlijst werd aan de respondenten gevraagd of ze zich regelmatig op straat begeven. Zo namen er geen respondenten deel die per toeval éénmalig op straat waren, want hanggedrag is, zoals eerder vermeld, niet éénmalig (Karsten et al., 2001). Jongeren overtuigen tot deelname aan het onderzoek was vrijwel

onnodig. Zij gaven zelf vaak aan te weten hoe belangrijk onderzoek is voor school en daarom mee te willen werken. Vijf jongeren waren bereid om mee te werken aan het interview. Dit waren enkel jongens. De interviews werden in een vergaderruimte 't Warsnhuus in Warnsveld gehouden.

3.5. Analyses

Nadat de data, die verkregen werd middels de vragenlijst, verzameld was, werd dit ingevoerd in het softwareprogramma IBM SPSS Statistics 24. In dit programma zijn verschillende analyses uitgevoerd.

Om te meten of er sprake is van verveling bij de Zutphense hangjeugd (vraagstelling 1), werd de Leisure Boredom Scale afgenomen. Toen de resultaten binnen waren diende er allereerst normen opgesteld te worden, gezien er reeds geen normen bekend waren van deze vragenlijst. De onderzoeker heeft een klassenindeling gemaakt op basis van de percentielen binnen het construct verveling. Deze klassenindeling is terug te vinden in bijlage 5, tabel B5.a. Door de onderzoeker is besloten dat er bij de respondenten binnen klasse 2 en 3 gesproken kan worden van verveling.

Om te meten of er bij de Zutphense hangjeugd sprake is van één van de andere aspecten die oorzaak kunnen zijn voor hanggedrag (vraagstelling 2) diende er ook eerst normen opgesteld te worden per construct. Dit is op dezelfde wijze gedaan als bij het construct verveling. De klassenindeling is terug te vinden in bijlage 5, tabel B5.b. Ook binnen deze constructen is er voor gekozen dat deze bij de respondenten binnen klasse 2 en 3 sprake is van de constructen.

Om te toetsen wat de relatie is tussen verveling en de zeven andere oorzakelijke aspecten van hanggedrag bij de Zutphense hangjeugd (vraagstelling 3) is een Pearson correlatieanalyse uitgevoerd. Er is sprake van een samenhang, wanneer $p \leq 0,05$. Ter controle is er ook een t-toets gebruikt om te meten of er een verschil is tussen de mate van verveling wanneer er wel of niet sprake is van een oorzakelijk aspect. Er is sprake van een significant verschil, wanneer $p \leq 0,05$.

Na de afname van de interviews werden deze door de onderzoeker getranscribeerd. Vervolgens werd die tekst gestructureerd met behulp van een tabel, zie bijlage 6. Alle vragen uit het interview zijn onder elkaar gezet en de antwoorden van alle jongeren zijn daarachter geplaatst. Opvallende zaken uit de interviews zijn onder de tabel weergegeven. Nu kon achterhaald worden in hoeverre verveling en de andere oorzakelijke aspecten voor hanggedrag bij deze jongeren aanwezig zijn (vraagstelling 1 en 2). Deze resultaten zijn vergeleken met de resultaten uit de vragenlijst. Daarnaast konden de daadwerkelijke redenen voor het hangen op straat van de Zutphense hangjeugd (vraagstelling 4) en de oplossingen voor de overlast door jongeren volgens Zutphense hangjeugd beschreven worden (vraagstelling 5).

Hoofdstuk 4: Onderzoeksresultaten

4.1. Homogeniteitsanalyse meetinstrumenten

Om te meten of de items die de constructen vormen daadwerkelijk hetzelfde meten, is er per construct een homogeniteitsanalyse uitgevoerd. In tabel 4.3.1a staan de resultaten hiervan weergegeven. Opvallend zijn de lage uitkomsten van de Cronbach's alpha (α) bij de constructen autonomie, thuissituatie, veiligheid, aanbod en toezicht. Dit betekent dat de homogeniteit van deze constructen laag is en de constructen als onbetrouwbaar beschouwd kunnen worden.

Tabel 4.1a
Homogeniteit van de gemeten constructen

Constructen	α
Verveling	.81
Autonomie	.06
Thuissituatie	.48
Financiële situatie	.75
Veiligheid	.41
Waardering	.57
Aanbod	-.22
Toezicht	.28

4.2. Verveling

Uit de resultaten van de Leisure Boredom Scale blijkt dat bijna tweederdedeel van de Zutphense jongeren verveling ervaart in hun vrije tijd (65,1%). Uit de interviews blijkt echter dat merendeel van de jongeren zich nooit verveelt, één jongen zich soms verveelt en één jongen zich regelmatig verveelt.

4.3. Overige oorzakelijke aspecten

In tabel 4.3a zijn de resultaten van de zelf geconstrueerde vragenlijst en het interview te zien, waarin gevraagd werd in hoeverre er sprake is van de aspecten die, naast verveling, oorzaak kunnen zijn voor hanggedrag. Ter voorbeeld: uit de vragenlijst blijkt dat ongeveer drie op de vijf respondenten ($N=39$) heeft behoefte aan autonomie (61,9%). In het interview gaven de jongeren echter aan allen ($N=5$) behoefte te hebben aan autonomie (100%). Uit de tabel is op te maken dat uit de vragenlijst blijkt dat alle aspecten bij de jongeren bovengemiddeld aanwezig zijn. Van alle aspecten blijken de jongeren het meest behoefte te hebben aan waardering en het meest te kampen met veel toezicht door ouders. Uit het interview blijkt dat alle jongeren behoefte hebben aan autonomie, behoefte hebben aan veiligheid en dat het grootste gedeelte ook vindt dat het aanbod aan vrijetijdsbesteding niet passend is en behoefte heeft aan waardering.

Tabel 4.3a
Resultaten zelf geconstrueerde vragenlijst en interviews

Construct	Vragenlijst		Interview	
	N	%	N	%
Behoefte aan autonomie	39	61,9	5	100
Problematische thuissituatie	43	68,3	1	20
Slechte financiële situatie	41	65,1	2	40
Behoefte aan veiligheid	42	66,7	5	100
Behoefte aan waardering	46	73	3	60
Geen passend aanbod	40	63,5	4	80
Toezicht door ouders	46	73	2	40

4.4. Relatie tussen verveling en andere oorzakelijke aspecten

4.4.1. Correlatieanalyse

Vervolgens is, met behulp van een Pearson correlatieanalyse, getoetst of er een samenhang is tussen verveling en de overige aspecten die oorzakelijk kunnen zijn voor hanggedrag. De resultaten hiervan zijn terug te vinden in tabel 4.4a. Er blijkt een zwakke negatieve samenhang ($r = -.48$; $p < .01$; $n = 63$) te zijn tussen verveling en behoefte aan autonomie. Dit zou kunnen betekenen dat jongeren die weinig behoefte hebben aan autonomie meer verveling ervaren in hun vrije tijd dan jongeren die veel behoefte hebben aan autonomie. Er blijkt een zwakke positieve samenhang ($r = .44$; $p < .01$; $n = 63$) te zijn tussen verveling en een problematische thuissituatie. Dus, bij jongeren die verveling ervaren is er soms ook sprake van een problematische thuissituatie. Tot slot blijkt er een zwakke positieve samenhang ($r = .38$; $p < .01$; $n = 63$) te zijn tussen verveling en een slechte financiële situatie. Dit laat zien dat verveling ook vaak samengaat met een gebrek aan zorgen over geld. Er is geen samenhang gevonden tussen verveling en de overige aspecten.

Tabel 4.4a
Samenhang tussen de constructen die oorzaak kunnen zijn voor hanggedrag en verveling o.b.v. Pearson correlatieanalyse ($n=63$)

Construct	R	p-waarde
Autonomie	-.48	0
Thuissituatie	.44	0
Financiële situatie	.38	0
Veiligheid	.01	.46
Waardering	.24	.06
Aanbod	.02	.88
Toezicht	-.09	.48

4.4.2. Verschilanalyse

Met behulp van een t-toets is gemeten of de aanwezigheid van de overige oorzakelijke aspecten van hanggedrag de mate van verveling beïnvloedt. Ten eerste bleek dat er gemiddeld genomen bij de jongeren die geen behoefte hebben aan autonomie (gemiddelde score 2,47, spreiding = 0,76) meer sprake is van verveling dan bij de jongeren die wel behoefte hebben aan autonomie (gemiddelde score 2,12; spreiding 0,36). Dit verschil is significant; $t = 2,13$; $df = 29,56$; $p = 0,04$ bij tweezijdige toetsing. Ook blijkt dat er gemiddeld genomen bij de jongeren die een problematische thuissituatie hebben (gemiddelde score 192; spreiding 0,39) meer sprake is van verveling dan bij jongeren die geen problematische thuissituatie hebben (gemiddelde score 2,4, spreiding 0,58). Dit verschil is significant; $t = -3,4$; $df = 61$; $p = 0,001$ bij tweezijdige toetsing. Tot slot blijkt dat er gemiddeld genomen bij de jongeren die in een slechte financiële situatie zitten (gemiddelde score 2,07, spreiding 0,33) meer sprake is van verveling dan bij de jongeren die niet in een slechte financiële situatie zitten (gemiddelde score 2,35; spreiding 0,65). Dit verschil is significant; $t = -2,22$; $df = 60,88$; $p = 0,03$ bij tweezijdige toetsing. Er is geen verschil gevonden bij de overige aspecten en verveling. Deze resultaten komen overeen met de resultaten van de correlatieanalyse.

4.5. Redenen hanggedrag

Uit de interviews met de vijf Zutphense hangjongeren blijkt dat er voor hen veel verschillende redenen zijn om op straat te hangen. Deze redenen zijn onderverdeeld in verschillende subgroepen: sociaal, praktisch, sensatie, buitenlucht en de groep ‘overig’.

4.5.1. Sociaal

Het sociale aspect blijkt voor alle jongeren een reden te zijn om op straat te hangen. Het samenzijn met vrienden is voor alle jongeren erg belangrijk en op straat treffen zij elkaar. Dingen die de jongeren het liefst doen wanneer ze samen op straat zijn, zijn kletsen, een beetje ouwehoeren, rondjes rijden met de auto of scooter, muziek luisteren, voetballen, op de telefoon bezig, wandelen en in de zomer aan een meer zitten of barbecueën.

4.5.2. Praktisch

Een andere belangrijke reden voor hun hanggedrag op straat is volgens vier jongeren een praktische reden. Binnenshuis hangen is vaak niet mogelijk, gezien de groepsgrootte.

Jongere 1: ‘De grootste reden waarom wij op straat zitten is, omdat wij zo’n grote groep hebben, dat als je met zo’n groep bij huis gaat zitten, dat kan haast niet. Omdat die groep zo groot is. Dan kan je alleen maar op straat.’

De grootte van de groep jongeren kan dus leiden tot hanggedrag op straat. Door drie jongeren wordt verder aangegeven dat er niet altijd bij mensen afgesproken kan worden, omdat ouders er niet mee

akkoord gaan als er zo'n grote groep bij hen binnen komt zitten. Zij profiteren op straat dus van de ruimte die ze hebben om met een grote groep samen bijeen kunnen zijn.

4.5.3. Sensatie

Daarnaast is het feit dat er op straat regelmatig dingen gebeuren een grote reden voor de jongeren om op straat te zijn. Door twee jongeren wordt zowel gemeld dat het thuis saai is als dat er op straat nog wel eens wat te beleven is. Ze hebben dus behoefte aan sensatie en dit vinden zij op straat. Zowel het vluchten voor en belachelijk maken van de politie als het observeren van opvallende types op straat is voor hen vermakelijk.

Jongere 2: '... en er gebeurt altijd wel eens wat om je heen, bijvoorbeeld eh... We kijken wel eens en dan zeggen we: hier daar loopt weer zo'n sjappie! En dan loopt er weer een junk en eh een zwerver en ehm... En dat zijn van die grappige momenten en dan zie je ze langskomen en dan gaan ze tegen je praten en dat gebeurt thuis niet.'

4.5.4. Buitenlucht

Ook de buitenlucht is een reden voor de jongeren om hun vrije tijd buiten door te brengen. Twee keer wordt door de jongeren aangegeven dat zij frisse lucht belangrijk vinden en één iemand laat duidelijk blijken dat hij bij goed weer toch echt het liefst buiten zit.

4.5.5. Overig

Twee jongeren geven aan zich op straat vrijer te voelen dan thuis. Eén jongere zegt zelfs dat hij thuis zijn ouders geen grote mond durft te geven, maar op straat doet hij dit wel. Dit heeft volgens hem te maken met het gevoel van vrijheid dat hij op straat ervaart. Twee jongeren geven aan straat boven thuis te prefereren, omdat ze daar actief kunnen zijn. Op straat kunnen ze al hun energie kwijt, bijvoorbeeld door te voetballen. Tot slot geeft één jongere aan dat het hangen op straat hoort bij zijn dagelijkse ritueel. Wanneer hij zijn vaste ritueel niet nakomt wordt hij erg chagrijnig, wat maakt dat hij dus dagelijks op straat te vinden is.

4.6. Oplossingen overlast

De jongeren hebben tijdens het interview verschillende opties gegeven, waardoor zij denken dat de overlast door jongeren op straat kan verminderen. Er zijn oplossingen gegeven betreft drie onderwerpen: de hangplek, toezicht en regels en communicatie.

4.6.1. Hangplek

Vier jongeren vinden dat er te weinig plekken zijn voor de jeugd in Zutphen. Er zouden dus meer hangplekken moeten komen. Ook stellen zij voor deze plekken in afgelegen gebieden te plaatsen, zodat omwonenden geen last van geluidsoverlast hebben, zoals nu vaak het geval is. De jongeren hebben zelf ideeën over hoe deze plekken moeten worden ingericht. Een overkapping, verlichting,

prullenbakken en bankjes zijn het meest gewenst. Deze, en de rest van hun ideeën, staan weergegeven in bijlage 7. Opvallend is dat één jongen juist pleit voor één centrale plek voor jongeren, in plaats van voor meerdere hangplekken. Op die plek kunnen dan camera's geplaatst worden en zodra er een overtreding plaatsvindt is het dan gelijk duidelijk wie het gedaan heeft. Ook houdt je volgens hem zo de overlast meer weg bij de openbare plekken en is het voor toezichthouders makkelijker om toezicht te houden, gezien ze maar één plek hoeven te controleren.

4.6.2. Toezicht en regels

Naast extra hangplekken geven drie jongeren aan dat er meer toezicht gehouden moet worden. Twee van deze jongeren vinden echter dat er wel minder streng opgetreden moet worden richting jeugd. Dit door de politie eerst te laten waarschuwen voordat ze jongeren ergens wegsturen. Eén jongere vindt juist dat men strenger mag zijn.

Jongere 2: Gewoon, strenger toezicht erop, als mensen zien van er gooit iemand bijvoorbeeld een blikje op de grond en dan rijdt iemand langs, bijvoorbeeld de politie, dat ze hun er dan op aanspreken. Het hoeft niet helemaal gelijk een bekeuring te worden, maar als je de eerste keer iemand aanspreekt, schrijf dan de naam op in een boek of map op de computer, en de volgende keer gebeurt het weer, dat je dan gewoon een bekeuring geeft. En gewoon zo veel mogelijk straffen, zodat ze het niet meer doen.

Ook stelt één jongen voor om hogere boetes te geven aan overlastgevende jongeren. Hij vertelt dat de mensen in Zutphen arm zijn en dat ze bij hogere boetes echt niet nogmaals de overtreding maken. Een andere jongen stelt voor tijdslimieten in te stellen, zodat men weet tussen welke tijdstippen ze op bepaalde plekken mogen komen. Hij vindt het Vogelpark in Zutphen een goed voorbeeld, waar men na zonsondergang niet meer mag zitten, anders zitten daar consequenties aan verbonden.

4.6.3. Communicatie

Eén jongen vindt dat de gemeente, naast het gesprek met hen tijdens de Dreiumme-bijeenkomst, het verhaal van twee kanten dient te horen: ze moeten in gesprek gaan met de buurtbewoners. Hij heeft sterk het gevoel dat zijn vriendengroep overal op aangekeken wordt en dat er vrij overdreven geklaagd wordt. Verder stellen twee jongeren voor om zelf in gesprek te gaan met de buurtbewoners, zodat zij elkaars verhaal kunnen aanhoren en er van beide kanten misschien wat meer begrip ontstaat. Zij staan open voor een gesprek met de bewoners, zolang de bewoners hen maar met respect behandelen.

Jongere 5: 'Nee, ja, misschien een gesprek met beide kanten, want zolang dat goed gaat, als er ruzie is dan kan dat natuurlijk niet, maar zolang het met mekaar kan praten, dat zou misschien ook dan wel...'

Interviewer: 'Dus dat je ze alle twee tegelijk uitnodigt?'

Jongere 5: 'Ja, dat is misschien ook een oplossing. Dat ze mekaar het verhaal gewoon kunnen aanhoren zegmaar, en dat er misschien ook wat meer begrip ontstaat.'

Hoofdstuk 5: Discussie

In het huidige onderzoek wordt de hangjongerenproblematiek in gemeente Zutphen onderzocht. Hoewel er wat betreft de mogelijke oplossingen geen eenduidig antwoord te geven is, zijn er wel een aantal conclusies te trekken. Uit dit onderzoek blijkt dat tweederdedeel van de hangjongeren in Zutphen verveling ervaart in hun vrije tijd. Het is van belang dat deze verveling verminderd, zodat de kans op hangen en dus op overlast afneemt. Ook komen de overige mogelijke oorzaken voor hanggedrag (behoefte aan autonomie, problematische thuissituatie, slechte financiële situatie, behoefte aan veiligheid, behoefte aan waardering, geen passend aanbod en toezicht door ouders) bij merendeel van de jongeren voor. Belangrijk is om in het achterhoofd te houden dat de resultaten uit de interviews niet helemaal overeenkomen. Drie overige mogelijke oorzaken voor hanggedrag blijken samen te hangen met verveling, namelijk weinig behoefte aan autonomie, een problematische thuissituatie en een slechte financiële situatie. Wanneer deze factoren aangepakt worden is er een kans dat de verveling afneemt, daarmee het hanggedrag en daarmee ook de overlast. Verder blijkt uit de interviews dat de redenen om rond te hangen van de jongeren vrij onschuldig zijn en vrijwel niet overeenkomen met de redenen die in de literatuur gegeven worden. Tot slot hebben de jongeren oplossingen voor de overlast aangedragen wat betreft drie onderwerpen: de hangplek, toezicht en regels en communicatie. Deze oplossingen kunnen kritisch bekeken worden door de gemeente en wanneer deze haalbaar zijn eventueel uitgevoerd worden.

5.1. Verveling: wisselende resultaten

Uit de vragenlijst blijkt dat tweederdedeel van de jongeren verveling ervaart in hun vrije tijd. Hier kunnen wat kanttekeningen bij geplaatst worden. Ten eerste is de Leisure Boredom Scale door de onderzoeker naar het Nederlands vertaald. Verschillende professionals hebben nagekeken of de vragen begrijpelijk zijn, maar desondanks kwamen er vanuit de jongeren nog vragen over de interpretatie van vragen. Dit kan gezorgd hebben voor een afbreuk van de begripsvaliditeit van deze vragenlijst. Ook waren er nog geen normen beschikbaar van dit instrument en heeft de onderzoeker zelf normen opgesteld aan de hand van percentielen. Er is gekozen om te spreken van ervaring van verveling bij alle respondenten die in het tweede, derde en vierde percentiel vallen. Wanneer de onderzoeker de punten uit de vijfpunt-schaal als normen had gebruikt was er waarschijnlijk bij minder jongeren sprake geweest van verveling. De context waarin de vragenlijsten uitgedeeld zijn kan ook invloed gehad hebben op de wijze waarop de respondenten hun vragenlijst hebben ingevuld. Enkele jongeren rookten een joint toen zij werden aangesproken door de onderzoeker, wat er voor gezorgd kan hebben dat ze de vragenlijst niet serieus namen. Het zou kunnen dat ze (sommige) vragen niet goed gelezen hebben, wat slecht is voor de begripsvaliditeit van het onderzoek.

Naast de resultaten van de vragenlijst blijkt uit de interviews dat slechts bij twee van de vijf jongeren (soms) sprake is van verveling. Het verschil in resultaten kan verklaard worden, doordat jongeren zich op het moment van interviewen misschien niet bewust waren van momenten waarop zij

verveling ervaren. Verder is de groep geïnterviewde respondenten dermate klein (N=5) dat resultaten snel extreem zijn vergeleken bij een grotere groep.

5.2. Overige oorzakelijke aspecten van hanggedrag: wisselende resultaten

Uit de zelf geconstrueerde vragenlijst blijkt dat alle aspecten die in literatuur als oorzaak voor hanggedrag gezien worden bij de jongeren bovengemiddeld aanwezig zijn. Het meest blijken de jongeren behoefte te hebben aan waardering en blijken ze te kampen met veel toezicht door ouders. Ook hierbij kunnen kanttekeningen geplaatst worden. Bij het uitwerken van de onderzoeksresultaten bleek dat er voor de constructen ‘behoefte aan autonomie’, ‘problematische thuissituatie’, ‘behoefte aan veiligheid’, ‘niet passend aanbod’ en ‘veel toezicht door ouders’ sprake was van een lage consistentie in de antwoorden. Dit betekent dat deze schalen niet als betrouwbaar kunnen worden beschouwd. Een verklaring hiervoor is, dat de items binnen deze constructen door de onderzoeker zelf geconstrueerd zijn en er gezien het tijdsbestek geen mogelijkheid was tot een proefafname. Hierdoor kon de lage homogeniteit niet eerder geconstateerd worden, waardoor de items niet aangepast konden worden om de homogeniteit van de constructen alsnog te verhogen. Daarnaast bestaan de zelf geconstrueerde constructen uit slechts vijf items en kan een klein aantal items nadelig zijn voor de homogeniteit (Baarda, De Goede en Van Dijkum, 2011). Bij de constructen ‘behoefte aan autonomie’ en ‘geen passend aanbod’ was de homogeniteit extreem laag. Dat maakt dat de onderzoeker de vragen per construct nogmaals kritisch bekeken heeft. Het lijkt erop dat drie van de vijf vragen binnen het construct ‘behoefte aan autonomie’ de mate van autonoom zijn hebben gemeten in plaats van de behoefte aan autonomie. Bij het construct ‘geen passend aanbod’ lijkt het erop dat twee vragen de mate waarop de jongeren zichzelf kunnen vermaken hebben gemeten in plaats van de mate waarin het aanbod aan vrijetijdsbesteding van gemeente Zutphen voor hen passend is. Verder kan ook hier de context waarin de vragenlijsten uitgedeeld zijn invloed hebben gehad op de wijze waarop de jongeren hun vragenlijst hebben ingevuld, zie paragraaf 5.1.1. De aanwezigheid van leeftijdsgenoten leek er bij sommige jongeren ook voor te zorgen dat ze ‘lacherig’ om gingen met items, zoals ‘Ik voel me arm’. Hierdoor kan de mate van eerlijkheid tijdens het invullen negatief beïnvloed zijn.

Ook in de interviews zijn de overige mogelijk oorzakelijke aspecten van hanggedrag uitgevraagd. Er blijken een aantal opvallende verschillen te zijn tussen de resultaten van het interview en de resultaten van de vragenlijst. Zo blijkt dat de respondenten van de vragenlijst gemiddeld veel minder behoefte hebben aan autonomie en veiligheid vergeleken met de respondenten van het interview. Ook blijkt dat de respondenten van het interview gemiddeld veel minder vaak een problematische thuissituatie hebben, veel minder vaak in een slechte financiële situatie zitten en veel minder toezicht door ouders ervaren. De verschillen tussen deze uitkomsten zijn ook hier te verklaren door de kleine groep geïnterviewde respondenten (N=5), waardoor de scores sneller extreem zijn vergeleken met een grote groep. Verder kunnen vragen in het interview als gevoelig ervaren zijn, zoals vragen over de thuissituatie of de financiële situatie, waardoor deze wellicht niet eerlijk beantwoord zijn.

5.3. Samenhang tussen verveling en behoefte aan autonomie, een problematische thuissituatie en een slechte financiële situatie

Zoals in hoofdstuk 2 beschreven werd er een samenhang verwacht tussen verveling en de aspecten ‘toezicht door ouders’ (Caldwell et al., 1999; Wegner & Flisher, 2009), ‘geen passend aanbod’ (Barnett, 2005) en ‘een slechte financiële situatie’ (Iso-Ahola & Weissinger, 1987). Van deze drie verwachtingen is enkel een samenhang gevonden tussen verveling en een slechte financiële situatie. Verveling gaat dus vaak samen met een gebrek aan zorgen over geld. Dit botst echter met de resultaten van een recent onderzoek van Spruyt, Vandenbossche, Keppens, Siongers en Van Droogenbroeck (2016), waaruit geen significante relatie bleek tussen verveling en financiële middelen bij jongeren. Daarnaast blijkt uit het onderzoek dat jongeren met weinig behoefte aan autonomie meer verveling ervaren als jongeren die veel behoefte hebben aan autonomie. Iemand die zich makkelijk laat beïnvloeden door anderen verveelt zich dus minder vaak als iemand die dit niet doet. Dit botst met de opvatting van Hirschi (geciteerd in Wegner & Flisher, 2009): wanneer jongeren streven naar autonomie en zij hierin belemmert worden, uiten zij hun frustratie door middel van verveling. Tot slot blijkt dat jongeren met een problematische thuissituatie zich meer vervelen als jongeren zonder problematische thuissituatie. Bij jongeren die verveling ervaren is dus soms ook sprake van een problematische thuissituatie. Dit is nog niet eerder uit onderzoek gebleken.

5.4. Redenen voor hanggedrag op straat uiteenlopend

Uit de interviews blijkt dat er geen eenduidige reden is voor de jongeren om rond te hangen op straat, maar alle redenen zijn vrij onschuldig. Alle jongeren noemden dat het bij elkaar zijn met vrienden er bij hen voor zorgt dat ze op straat rondhangen. Niet gek, gezien algemeen bekend is dat ervaringen met leeftijdsgenoten belangrijk zijn voor jongeren (Berndt, geciteerd in Ryan, 2000; Brown, 1990; Hartup, 1996; Parker & Asher, 1987). Verder wordt het hangen op straat door vier jongeren vooral als praktisch ervaren, gezien de vriendengroepen van de jongeren vaak te groot zijn om mee thuis te zitten. Logisch, maar toch opvallend, gezien hierover niks in bestaande literatuur te vinden is. Ook geven twee jongeren op straat te hangen, omdat er op straat altijd wel sensatie is. Dit sluit aan bij de bevindingen van Sinnaeve en Schillemans (in Sabbe, 2008). Zij stellen dat gevoel van avontuur het rondhangen boeiend maakt. Drie jongeren geven daarnaast aan dat het prefereren van buitenlucht maakt dat zij veel op straat zijn. Verder voelen twee jongeren zich op straat vrijer dan thuis en daarom gaan zij graag de straat op. Dit wordt bevestigd door Karsten et al. (2001). Hij zegt dat rondhangen jongeren de mogelijkheid biedt om op een onafhankelijke, ongedwongen en ongestructureerde manier gedrag te ontdekken en zelfstandig met vrienden om te gaan. Ook geven twee jongeren aan graag op straat te zijn, omdat ze daar actief kunnen zijn. Uit de interviews blijkt dat het rondhangen op straat bij de jongeren dan ook vaak gepaard gaat met actieve handelingen, zoals kletsen, voetballen, rondjes rijden met de scooter of wandelen. Tot slot vertelde één jongen dat het hangen op straat voor hem hoort bij zijn dagelijkse ritueel. Er mag vanuit gegaan worden dat de redenen die de jongeren in het

interview genoemd hebben ook echt de redenen zijn waarom ze op straat hangen. Opvallend is wel dat er vrijwel geen redenen genoemd zijn die uit de literatuur voortkwamen. Enkel twee jongeren stelden dat ze op straat hangen, omdat ze zich daar vrijer voelen als thuis. Deze reden zou kunnen vallen onder de oorzaak 'behoefte aan autonomie'. Toch kunnen er nog redenen zijn die ze niet genoemd hebben, waar ze zich niet bewust van waren of die ze moeilijk vonden om te vertellen, bijvoorbeeld het wegvluchten uit een vervelende thuissituatie. Verder moet er rekening gehouden worden met het feit dat er enkel jongens zijn geïnterviewd, wat een negatieve invloed heeft op de externe validiteit (Verhoeven, 2011). Het kan natuurlijk zijn dat meisjes andere redenen hebben om op straat te hangen.

5.5. Overlastvermindering door het aanpakken van de hangplek, toezicht en regels en communicatie

Tijdens de interviews noemden de jongens verschillende opties waardoor het overlast door jongeren op straat verminderd kan worden. Meer hangplekken creëren op afgelegen plekken, zodat geluidsoverlast tegengegaan wordt, bleek de meest genoemde optie te zijn. Eén jongen stelt opvallend genoeg voor om één centrale plek te maken voor jongeren. Volgens hem wordt toezicht houden en daders identificeren zo een stuk makkelijker. Daarnaast moet volgens drie jongens meer toezicht gehouden worden. Er is wat onenigheid over de mate waarin streng opgetreden moet worden tegen jongeren. Twee jongens geven aan dat er minder streng op getreden moet worden tegen de jeugd, wat enigszins logisch is, gezien het voor niemand leuk is om streng bestraft te worden. Een andere jongen stelt echter voor dat men strenger mag zijn en dat de boetes omhoog moeten. Verder vraagt één jongen om tijdslimieten in te stellen op 'hangplekken'. Tot slot dient er volgens de jongens communicatie plaats te vinden, zowel tussen de gemeente en de buurtbewoners als tussen de jongeren en de buurtbewoners. Opvallend is dat deze ideeën vrijwel helemaal overeenkomen met een aantal adviezen van de RMO (2008), waardoor conflicten tussen jongeren en andere betrokken opgelost kunnen worden. Zij stelden dat jongeren een sociale ruimte moeten hebben waar ze kunnen 'hangen' en waar toezichthouders grenzen moeten stellen aan onacceptabel gedrag. Ook pleiten zij voor een goede omgang tussen alle actoren op straat en voor de mogelijkheid dat jongeren en omwonenden voor hun eigen belang op kunnen komen. Dat zou kunnen door middel van een gesprek tussen beiden. Tot slot adviseert de RMO dat er straffen gegeven moeten worden die indruk maken, wat overeenkomt met de oplossing van één jongen tijdens de interviews. De adviezen van de RMO zijn niet empirisch onderbouwd, maar wel blijkt dat buurtbemiddeling volgens de JOLO-methode (Van den Bosch, 2013) te zorgen voor een afname van conflicten tussen jongeren en buurtbewoners. Van de negenentwintig zaken werden er drieëntwintig opgelost. Ook bij deze resultaten moet in het achterhoofd gehouden worden dat deze enkel door jongens zijn verkregen.

5.6. Aanbevelingen

5.6.1 Aanbevelingen opdrachtgever

Aanbeveling 1: Verminderen van verveling

Gezien de ervaring van verveling in vrije tijd kan leiden tot hanggedrag en hiervan bij een groot gedeelte van de Zutphense hangjongeren sprake blijkt te zijn, is het belangrijk dat dit aangepakt wordt. Dit zou op verschillende manieren gedaan kunnen worden.

1. Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (2008) gaf al aan dat verveling voorkomen kan worden door de jongeren een aantrekkelijk alternatief te bieden. Omdat uit de vragenlijst en interviews inderdaad blijkt dat bij een groot gedeelte het aanbod aan vrijetijdsactiviteiten niet passend is en veel jongeren tijdens het invullen van de vragenlijst aangaven dat Zutphen hen niet veel te bieden heeft, lijkt dit een goede optie. In de interviews gaven de jongeren hun voorkeur voor jongerenactiviteiten aan, zie bijlage 8 voor een overzicht. Vooral sportactiviteiten zijn erg populair.

2. Niet alleen meer activiteiten, maar ook het creëren van nieuwe hangplekken en het verbeteren van bestaande hangplekken kunnen bijdragen aan een afname van verveling (Noorda & Veenbaas, 2006). Uit de interviews bleek dat vrijwel alle jongeren het aantal hangplekken nu minimaal vinden. Ze hebben dan ook behoefte aan meer plekken. Hun wensen wat betreft de inrichting van de hangplekken zijn te vinden in bijlage 7. Het is van belang om jongeren te betrekken bij het ontwerpproces van nieuwe hangplekken (Hester, in Owens, 2002). Daardoor zal er een verantwoordelijkheidsgevoel bij hen ontstaan en zullen zij ook met meer tevredenheid gebruik maken van de plekken. Wellicht is het mogelijk om dit in samenwerking met scholen te bewerkstelligen, door er op school een opdracht aan te koppelen. Tijdens de Dreiumme-bijeenkomst is de jongeren al gevraagd om mee te denken over de plek en de inrichting van een nieuwe hangplek, dus wat dat betreft zijn ze al op de goede weg.

3. Uit de vragenlijst blijkt dat veel toezicht door ouders bij bijna driekwart van de jongeren voorkomt. Dit kan ook een oorzaak zijn voor verveling (Caldwell et al., 1999; Wegner & Flisher, 2009), wat maakt dat het ook belangrijk is dat hier aandacht aan besteed wordt. Dit zou kunnen door middel van een voorlichting voor ouders, waarin de belangen van verveling en de relatie tussen verveling en sociale controle door ouders wordt uitgelegd. Deze voorlichting zou opgezet en uitgevoerd kunnen worden door een toegepast psycholoog (TP'er).

Aanbeveling 2: Aandacht voor achterliggende redenen verveling

Uit dit onderzoek blijkt dat verveling samenhangt met drie aspecten: weinig behoefte aan autonomie, een problematische thuissituatie en een slechte financiële situatie. Wanneer deze aspecten aangepakt worden, verkleint dus de kans op verveling, daarmee de kans op hanggedrag en daarmee de kans op overlast. Behoeft aan autonomie lijkt echter moeilijk te veranderen. Uit de discussie bleek ook al dat waarschijnlijk niet enkel de behoefte aan autonomie gemeten is, maar ook de mate van autonoom zijn.

De mate waarin iemand autonoom is kan wel vergroot worden. Ook aan een problematische thuissituatie en een slechte financiële situatie zou wel gewerkt kunnen worden.

1. Autonomer worden kan op verschillende manieren gestimuleerd worden. Zo kan school hier volgens Vansteenkiste, Simons, Lens, Sheldon en Deci (geciteerd in Vansteenkiste, Soenens, Sierens & Lens, 2005) een bijdrage aan leveren op structureel en interactioneel niveau. Voorbeelden van maatregelen op structureel niveau zijn het privé houden van cijferbeoordelingen, beperken van deadlines en het bieden van keuzemogelijkheden. Voorbeelden van maatregelen op interactioneel niveau zijn het vermijden van dwingende en controlerende communicatie (“je moet”; “ik verwacht”), het aantonen van relevantie van leertaken en het door de leerkracht innemen van een empathisch perspectief. Ouders zouden dit ook gedeeltelijk thuis kunnen toepassen. Zij kunnen letten op hun manier van communiceren, zich inleven in het beleevingsperspectief van hun kinderen en de mate van ouderlijke controle beperken.

2. Een problematische thuissituatie is iets dat vaak niet te zien is aan de buitenkant. Wel is het belangrijk dat dit gesignaleerd wordt. Dit zou kunnen met behulp van de jongerenstraatcoaches. Zij kennen de hangjongeren en gaan met hen in gesprek terwijl ze op straat hangen. Wanneer de jongerenstraatcoaches merken dat er bij een jongere thuis problemen zijn, kunnen zij zelf contact met de ouders opnemen of hulp inschakelen bij een andere instantie.

3. Een slechte financiële situatie van jongeren oplossen kan lastig zijn, gezien deze vaak afhankelijk is van de financiële situatie van hun ouders. Uit dit onderzoek blijkt wel dat lang niet alle jongeren werken. Hen stimuleren richting een bijbaantje zou kunnen helpen. Dit zou op straat door de jongerenstraatcoaches kunnen gebeuren, maar ook op school zou er bijvoorbeeld voorlichting gegeven kunnen worden over de verschillende soorten banen die er zijn en het belang van een bijbaantje. Ook zou er op scholen voorlichting gegeven kunnen worden over het verstandig omgaan met geld of kunnen er factsheets over ontworpen worden. Deze kunnen uitgedeeld worden op scholen of op straat.

3. In het achterhoofd moet gehouden worden dat niet alle jongeren die zich vervelen en rondhangen per definitie een probleem zijn. Er zijn genoeg jongeren die de straat op gaan om met vrienden af te spreken, zich netjes gedragen en geen overlast veroorzaken. Zaak is om enkel de problematische groep aan te pakken en de negatieve oorzaken van hanggedrag te achterhalen en te bestrijden.

Aanbeveling 3: Oplossingen voor overlast, aangedragen door de jongeren

In dit onderzoek hebben jongeren zelf oplossingen voor de overlast aangedragen. Vrijwel alle oplossingen van de jongeren komen overeen met de adviezen van het RMO (2008) om conflicten tussen jongeren en betrokkenen op te lossen of te voorkomen. Er is echter geen empirisch onderzoek gedaan naar de werking van deze adviezen (zie paragraaf 5.6.2). Gemeente Zutphen kan de oplossingen kritisch bekijken en nagaan in hoeverre de ideeën haalbaar en werkzaam zullen zijn. Er

zou bijvoorbeeld voor gekozen kunnen worden om een gesprek te laten plaatsvinden tussen de jongeren en omwonenden. Het is van belang dat daar een professional, bijvoorbeeld een wijkregisseur, bij aanwezig is om het gesprek in goede banen te leiden.

5.6.2. Aanbevelingen vervolgonderzoek

Aanbeveling 4: Huidige onderzoek opnieuw doen

Wanneer ervoor gekozen wordt om dit onderzoek nogmaals uit te voeren, wordt ten eerste geadviseerd om de homogeniteit van de constructen waarbij deze laag was te verhogen. Dit door de vragen die zorgen voor een lage homogeniteit te verwijderen en (meer) nieuwe vragen toe te voegen. Als daarna eerst een proefafname gedaan wordt, kan eventueel opnieuw een lage homogeniteit op tijd signaleerd worden. Ook kan er voor gekozen worden om zowel jongens als meisjes te interviewen. Dat zal een positief effect hebben op de externe validiteit. Verder moet de onderzoeker kritischer zijn bij de werving van respondenten. In het huidige onderzoek zijn er vragenlijsten ingevuld door jongeren die mogelijk stoned waren, waardoor er een kans is dat zij de vragenlijst niet naar waarheid hebben ingevuld. Daarnaast moet voorkomen dat jongeren elkaars reacties op items uit de vragenlijst meekrijgen, waardoor de kans dat de jongeren de vragenlijst eerlijk invullen stijgt.

Aanbeveling 5: Empirisch onderzoek naar oplossingen verveling en overlast door jongeren

Tijdens het bestuderen van de literatuur bleek dat er nog vrijwel geen empirisch onderzoek is gedaan naar oplossingen voor verveling en jongerenoverlast. Het is relevant dat dit wel gebeurt, gezien er op die manier oplossingen gecreëerd kunnen worden die wetenschappelijk onderbouwd zijn en er dus aangetoond is dat de oplossingen werken.

Aanbeveling 6: Onderzoek naar onbeantwoorde vragen in dit onderzoek

Gezien het tijdsbestek waarbinnen dit onderzoek afgerond moest worden zijn bepaalde vragen in dit onderzoek niet aan bod gekomen. Zo is het goed om een onderzoek te starten naar de oorzaken van het overlastgevend gedrag van de Zutphense jongeren. Zodra de oorzaak bekend is, kan deze ook aangepakt worden. Dit onderzoek zou kwalitatief kunnen zijn, waar aan de hand van diepte-interviews informatie wordt verzameld. Ook kan er bij andere gemeentes nagegaan worden hoe zij omgaan hangjongeren en de overlast en kunnen werkende methoden van hen wellicht overgenomen worden.

Alle aanbevolen onderzoeken zouden geheel uitgevoerd kunnen worden door een TP-stagiaire of een TP'er.

Literatuur

- Baarda, B., De Goede, M. & Van Dijkum, C. (2011). *Basisboek Statistiek met SPSS. Handleiding voor het verwerken en analyseren van en rapporteren over (onderzoeks)gegevens*. (4^e ed.). Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.
- Barnett, L.A. (2005). Measuring the ABCs of leisure experience: Awareness, boredom, challenge, distress. *Leisure Science*, 27(2), 131-155.
- Barnett, L.A. & Klitzing, S.W. (2006). Boredom in free time: relationships with personality, affect and motivation for different gender, radical and ethnic student groups. *Leisure Science*, 28(3), 223-244.
- Beke, B.M.W.A., Van Wijk, A., & Ferwerda, H.B. (2000). *Jeugdcriminaliteit in groepsverband ontrafeld: Tussen rondhangen en bendevorming*. Amsterdam: SWP.
- Bouverne-De Bie, M. & Verschelden, G. (1999). Vrienden en leeftijdsgenoten als probleemoplossers. In P. Allegaert & Van B. Bouchaute, (Red.), *Veer10 Acht10. De leefwereld van jongeren* (p. 53-62). Leuven-Apeldoorn: Garrant.
- Bratt, C. (2004). Fights among adolescents from the ethnic majority and from immigrant groups: the impact of alcohol consumption and participation in youth-based out-of-home activities. *Acta Sociologica*, 47(1), 7-29.
- Brown, B.B. (1990). Peer groups and peer culture. In S.S. Feldman & G.R. Elliott (Red.), *At the threshold: The developing adolescent* (pp. 171-196). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Caldwell, L.L., Baldwin, C.K., Walls, T. & Smith, E. (2004) Preliminary Effects of a Leisure Education Program to Promote Healthy Use of Free Time among Middle School Adolescents. *Journal of Leisure Research*, 36(3), 310-335.
- Caldwell, L.L., Darling, N., Payne, L.L. & Dowdy, B. (1999). ‘Why are you bored?’ An examination of psychological and social control causes of boredom among adolescents. *Journal of Leisure*

Research, 31(2), 103-121.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2014). *Veiligheidsmonitor 2013*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (2008). *Aanpak hangjongeren in gemeenten*. Rijswijk, Nederland: Drukkerij Artoos BV.

De Bil, P. (2004). Hangen, dat zouden meer mensen moeten doen. *O/25*, 9(9), 18-19.

De Hangman (2012). *Visietekst: Rondhangen in een veiligheidssamenleving*. Geraadpleegd op www.dehangman.be/download/p/visie-overlast.

De Jong, J.D.A. (2007). *Kapot moeilijk: Een etnografisch onderzoek naar opvallend delinquent groepsgedrag van 'Marokkaanse' jongens*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.

Diekstra, R.F.W. (1992). *Jeugd in ontwikkeling: wetenschappelijke inzichten en overheidsbeleid*. 's-Gravenhage: SDU.

DuBois, D.L., Holloway, B.E., Valentine, J.C., Cooper, H. (2002). Effectiveness of Mentoring Programs for Youth: A Meta-Analytic Review. *American Journal of Community Psychology*, 30(2), 157-197.

Eggleston, E.J. (2000). New Zealand Youth Gangs: Key findings and recommendations from urban ethnography. *Social Policy Journal of New Zealand*, 8(14), 148-163.

Emmelkamp, R. (2004). *Een veilig avontuur: alledaagse plaatsen en vrijetijdsbesteding in de verhalen van jongeren en ouders*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.

Elhadioui, I. (2006). Hoe 'buitenstaanders' gevestigd werden; kwalitatief onderzoek naar interculturele verhoudingen in de Burgemeesterwijk en de Steendijkpolder. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam.

Encyclo.nl (2017). *Willekeurig*. Geraadpleegd op <http://www.encyclo.nl/begrip/willekeurig>

Farrington, D.P. (2002). Developmental criminology and risk-focused prevention. In: Maguire, M., Morgan, R. & Reiner, R. (red). *The Oxford Handbook of Criminology* (3rd ed.). Oxford:

- Oxford University Press. 567-701.
- Ferwerda, H. & Van Ham, T. (2015). *Problematische Jeugdgroepen in Nederland: Omvang en aard in het najaar van 2014*. Arnhem: Bureau Beke
- Hartup, W.W. (1996). The company they keep: Friendships and their developmental significance. *Child Development*, 67(1), 1-13.
- Hazekamp, J.L. (1985). *Rondhangen als tijdverdrijf: over het onder elkaar zijn van jongens en meisjes in de vrije tijd*. Amsterdam: VU Uitgeverij.
- Hendricks, G., Savahl, S. & Florence, M. (2015). Adolescent Peer Pressure, Leisure Boredom and Substance Use in Low-Income Cape Town Communities. *Social behavior and Personality*, 43(1), 99-110.
- Hoeben, E. (2013). *Rondhangen en jeugdcriminaliteit*. Geraadpleegd op <https://www.nemokennislink.nl>
- Hoeben, E. & Weerman, F.M. (2016). Why is involvement in unstructured socializing related to adolescent delinquency? *Criminology*, 54(2), 242-281.
- Iso-Ahola, S.E. & Weissinger, E. (1987). Leisure and boredom. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 5(3), 356-364.
- Iso-Ahola, S.E. & Weissinger, E. (1990). Perceptions of Boredom in Leisure: Conceptualization, Reliability and Validity of the Leisure Boredom Scale. *Journal of Leisure Research*. 22(1), 1-17.
- Jacobs, J. (1965). *The Life and Death of Great American Cities*. New York: Random House.
- Karsten, L., Kuiper, E. & Reubsaet, H. (2001). *Van de straat? De relatie jeugd en openbare ruimte verkend*. Assen: Koninklijke Van Gorcum & Comp. B.V.
- Laird, R.D., Pettit, G.S., Bates, J.E. & Dodge, K.A. (2003). Parents' monitoring-relevant knowledge and adolescents' delinquent behaviour: evidence of correlated developmental changes and

- reciprocal influences. *Child Development*, 74(3), 752-768.
- Lieberg, M. (1995). Teenagers and Public Space. *Communication Research*, 22(6), 720-744.
- Lowe, G. & Sibley, D. (1991). Boundary enforcement in the home environment and adolescent alcohol use. *Family Dynamics of Addiction Quarterly*, 1, 52-58.
- Mahoney, J.L. & Stattin, H. (2000). Leisure activities and adolescent anti-social behaviour: The role of structure and social context. *Journal of Adolescence*, 23(2), 113-127.
- Newberry, A.L. & Duncan, R.D. (2001). Roles of Boredom and Life Goals in Juvenile Delinquency. *Journal of Applied Social Psychology*, 31(3), 527-541.
- Noorda, J.J. & Veenbaas, R.H. (2006). *Rondhangende jongeren*. Geraadpleegd op www.dehangman.be/download/p/veenbaas_noorda.
- Osgood, D.W., Wilson, J. K., O'Malley, P.M., Bachman, J.G. & Johnston, L.D. (1996). Routine activities and individual deviant behavior. *American Sociological Review*, 61(4), 635-655.
- Owens, P.E. (2002). No Teens allowed: The Exclusion of Adolescents from Public Spaces. *Landscape Journal*, 21(1), 156-163.
- Parker, J.G. & Asher, S.R. (1987). Peer relations and later personal adjustment: Are low-accepted children "at risk"? *Psychological Bulletin*, 102(3), 357-389.
- Patterson, G.R. (1992). *Antisocial boys*. Eugene, OR: Castalia Publishing Company.
- Patterson, I., Pegg, S. & Dobson-Patterson, R. (2000). Exploring the links between leisure boredom and alcohol use among youth in rural and urban areas of Australia. *Journal of Park and Recreation Administration*, 18(3), 53-75.
- Pavis, S. & Cunningham-Burley, S. (1999). Male youth street culture: understanding the context of health-related behaviour. *Health Education Research*, 14(5), 583-596.
- Persson, A., Kerr, M. & Stattin, H. (2007). Staying in or moving away from structured activities: explanations involving parents and peers. *Developmental Psychology*, 43(1), 197-207.

- Pleysier, S. & Deklerck, J. (2006). Over hondenpoep en hangjongeren: een verkennend onderzoek naar overlastfenomenen in parken en groenzones. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 5(1), 5-20.
- Pouw, P. (2007). Samenscholingsverbod in Kanaleneiland: Harde aanpak of symboolpolitiek? *Zorg + Welzijn*, 13(11), 12-15.
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (2008). *Tussen flaneren en schofferen: een constructieve aanpak van het fenomeen hangjongeren*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Ryan, A.M. (2000). Peer groups as a Context for the Socialization of Adolescents' Motivation, Engagement and Achievement in School. *Educational Psychologist*, 35(2), 101-111.
- Sabbe, K. (2008). Rondhangen: een betekenisvolle tijdsbesteding voor jongeren? (Proefschrift, Universiteit Gent). Geraadpleegd op http://www.ethesis.net/rondhangen/rondhangen_inhoud.htm.
- Sharp, E.H., Caldwell, L.L., Graham, J.W. & Ridenour, T.A. (2006). Individual Motivation and Parental Influence on Adolescents' Experiences of Interest in Free Time: A Longitudinal Examination. *Journal of Youth and Adolescence*, 35(3), 340-353.
- Sharp, E.H., Coffman, D.L., Caldwell, L.L., Smith, E.A., Wegner, L., Vergnani, T. & Mathews, C. (2011). Predicting substance use behavior among South African adolescents: The role of leisure experiences across time. *International Journal of Behavioral Development*, 35(4), 343-351.
- Sinnaeve, I., Van Nuffel, K., & Schillemans, L. (2004). Jeugd en vrije tijd. Thuis tv-kijken, voetballen of naar de jeugdbeweging? In D. Burssens et al. (Red.), *Jeugdonderzoek belicht. Voorlopig synthesesrapport van wetenschappelijk onderzoek naar Vlaamse kinderen en jongeren (2000-2004)*, 59-80. Onuitgegeven onderzoeksrapport, K.U. Leuven, VUB & UGent.
- Spruyt, B., Vandenbossche, L., Keppens, G., Siongers, J. & Van Droogenbroeck, F. (2016). Social Differences in Leisure Boredom and its Consequences for Life Satisfaction Among Young People. *Child Indicators Research*, 1-19.

- Talent in Opleiding (z.j.). *Clarence Seedorf Playground*. Geraadpleegd op 24 februari 2017, op <http://www.talentinopleiding.nl/agenda/almere-stad/clarence-seedorf-playground/>
- Valentine, G., Skelton, T. & Chambers, D. (1998). *Cool Places: An Introduction to Youth and Youth Cultures*. In G. Valentine & T. Skelton (Red.), *Cool Places: Geographies of Youth Cultures*. New York: Routledge.
- Vansteenkiste, M., Soenens, B., Sierens, E. & Lens, W. (2005). Hoe kunnen we leren en presteren bevorderen? Een autonomie-ondersteunend versus controlerend schoolklimaat. *Caleidoscoop*, 17(1), 18-25.
- Van Dale (2017). *Betekenis 'hangjongeren'*. Utrecht: Van Dale Uitgevers. Geraadpleegd op 6 maart 2017, op <http://www.vandale.nl/opzoeken?pattern=hangjongeren&lang=nn>
- Van den Bosch, A. (2013). *Methodebeschrijving JOLO – Jongeren Lossen het Op*. Geraadpleegd op [https://www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/Methodebeschrijving%20JOLO%20MOV-446406-0.2\].pdf](https://www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/Methodebeschrijving%20JOLO%20MOV-446406-0.2].pdf)
- Van Woudenberg, S., Ebben, J. & Jongerius, N. (2009). *Hang around: Actief werken met jongeren op Straat*. Geraadpleegd op http://www.stade-advies.nl/ufc/file2/stadeadvies_sites/anja/559b90a7a30cb4f5fd80850227da90f6/pr/Hang_around_brochure_hangjongeren.pdf
- Verhoeven, N. (2011). *Wat is onderzoek: Praktijkboek methoden en technieken voor het hoger onderwijs* (4^e druk). Den Haag: Boom Lemma.
- Warmenbol, L. & Goossens, L. (2006). Aandacht in 't kwadraat: In 'probleembuurtten' werken met 'probleemjongeren'. Leuven, Acco.
- Wegner, L. (2011). Through the lens of a peer: Understanding leisure boredom and risk behavior in adolescence. *Journal of Occupational Therapy*, 41(1), 18-24.
- Wegner, L. & Flisher, A. (2009). Leisure boredom and adolescent risk behavior: a systematic literature review. *Journal of Child and Adolescent Mental Health*, 21(1), 1-28.

- Wegner, L., Fisher, A.J., Muller, M. & Lombard, C. (2006). Leisure boredom and substance use among high school students in South Africa. *Journal of Leisure Research*, 38(2), 249-266.
- Widmer, M.A., Ellis, G.D. & Trunnell, E.P. (1996). Measurement of ethical behavior in leisure among high-and low-risk adolescents. *Adolescence*, 31(122), 397-408.

Bijlagen

Bijlage 1: Eigen werkverklaring

Ondergetekende(n): (Naam student/en)

Lotte de Vogel (308008)

verklaart/verklaren ondubbelzinnig dat:

- 1) dit werkstuk eigen werk is en derhalve geen inbreuk maakt op het auteursrecht van een ander.
- 2) alle gebruikte bronnen (waaronder internetpagina's) zijn voorzien van bronvermelding.
- 3) het verslag voor niet meer dan 5 % aan overgenomen passages uit 'werk van anderen' bevat.
- 4) dit verslag ook digitaal is ingeleverd via Blackboard (SafeAssign).

Plaats: Raalte

Datum: 17 juni 2017

Handtekeningen:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Lotte de Vogel', written over a horizontal line.

N.B. Schending van bovengenoemde 'Eigen werk verklaring ' wordt als fraude aangemerkt als bedoeld in Art. 19 OER

Bijlage 2: Vragenlijst

Vragenlijst jongeren en vrije tijd

Het invullen van de hele vragenlijst zal ongeveer 10 minuten duren.

Geslacht:	man / vrouw
Leeftijd:	_____
Woonplaats:	_____
School(niveau): <i>Kruis aan wat van toepassing is.</i>	☐ Basisonderwijs ☐ Speciaal Basisonderwijs ☐ Speciaal Voortgezet Onderwijs ☐ Praktijkonderwijs ☐ Vmbo BBL ☐ Vmbo GL ☐ Vmbo KBL ☐ Vmbo TL ☐ Havo ☐ Vwo ☐ Mbo ☐ Hbo ☐ Wo ☐ Ik ga niet naar school
Werk je?	Ja / Nee
Hoeveel uur per week hang jij gemiddeld op straat?	_____ uur

Zou jij mee willen werken aan een kort 'interview', waarin ik je wat vragen zal stellen over jouw vrije tijd? Ook mag jij jouw mening laten horen over het volgende: hoe kunnen jongeren blijven rondhangen, maar kan overlast verminderd worden? Laat dan hieronder je telefoonnummer achter. Ik zal telefonisch contact met je opnemen, zodat we een afspraak kunnen maken voor het interview.

Alvast bedankt!

Telefoonnummer: _____

- Draai pagina om voor de vragenlijst -

Deel 1

Hieronder staan een aantal stellingen (zinnen) die bedoeld zijn om erachter te komen hoe jij denkt over je vrije tijd. Beantwoord iedere zin zo dat het past bij jouw vrije tijd. Met vrije tijd wordt bedoeld: de uren dat je niet op school zit en/of werkt.

Beantwoord alsjeblieft alle 16 vragen. Dit doe je door het nummer dat laat zien hoeveel jij het eens bent met de stelling te omcirkelen. Gebruik onderstaande schaal om iedere zin te beantwoorden:

- 1 = Zeer mee oneens
- 2 = Mee oneens
- 3 = Neutraal (geen mening)
- 4 = Mee eens
- 5 = Zeer mee eens

Voorbeeld: Door een **5** te omcirkelen laat je zien dat je het ergens **zeer mee eens** bent.

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Neutraal	Mee eens	Zeer mee eens
1. Voor mij lijkt vrije tijd maar niet op te houden.	1	2	3	4	5
2. Tijdens mijn vrije tijd kan ik helemaal opgaan in wat ik doe.	1	2	3	4	5
3. Vrije tijd is saai.	1	2	3	4	5
4. Als ik nu zou stoppen met school of werk en voldoende geld zou krijgen, dan zou ik de rest van mijn leven genoeg spannende dingen te doen hebben.	1	2	3	4	5
5. Tijdens mijn vrije tijd voelt het alsof ik mijn tijd verspil.	1	2	3	4	5
6. In mijn vrije tijd doe ik meestal niet wat ik leuk vind, maar ik weet niet wat ik anders moet doen.	1	2	3	4	5
7. Vrije tijd zorgt ervoor dat ik opgewekt en enthousiast wordt.	1	2	3	4	5
8. Dat ik wat te doen heb in mijn vrije tijd zorgt er voor dat mijn leven leuk is.	1	2	3	4	5
9. Ik ben enthousiast over vrije tijd.	1	2	3	4	5
10. Tijdens mijn vrije tijd wil ik iets doen, maar wat ik wil doen weet ik niet.	1	2	3	4	5
11. Ik verspil te veel vrije tijd door te slapen.	1	2	3	4	5
12. Ik vind het leuk om nieuwe activiteiten te proberen in mijn vrije tijd.	1	2	3	4	5
13. Ik ben erg actief tijdens mijn vrije tijd.	1	2	3	4	5
14. Activiteiten in mijn vrije tijd maken me niet enthousiast.	1	2	3	4	5
15. Ik kan mezelf niet goed bezig houden in mijn vrije tijd.	1	2	3	4	5
16. Tijdens mijn vrije tijd heb ik bijna altijd iets te doen.	1	2	3	4	5

- Draai pagina om voor deel 2 -

Deel 2

Hieronder staan nog een aantal stellingen (zinnen) die je op dezelfde manier mag beantwoorden als de vorige vragenlijst. Maak gebruik van de volgende schaal om de zinnen te beantwoorden:

- 1 = Zeer mee oneens
- 2 = Mee oneens
- 3 = Neutraal (geen mening)
- 4 = Mee eens
- 5 = Zeer mee eens

1. Ik doe graag wat ik wil en daar hebben anderen niks over te zeggen.	1	2	3	4	5
2. Dingen die ik doe, doe ik vaak omdat het moet.	1	2	3	4	5
3. Wanneer ik iets doe voelt het niet fijn als anderen steeds op me letten.	1	2	3	4	5
4. Als mijn ouders steeds willen weten waar ik heen ga als ik naar buiten ga vind ik dat stom.	1	2	3	4	5
5. Als iemand zegt dat ik iets moet doen doe ik dat vaak, ook al wil ik het niet.	1	2	3	4	5
6. Thuis zijn er vaak spanningen en ruzies.	1	2	3	4	5
7. Mijn ouders zijn geïnteresseerd in mij.	1	2	3	4	5
8. Ik vind het fijn om thuis te zijn.	1	2	3	4	5
9. Het is bij ons in huis altijd erg druk en vol.	1	2	3	4	5
10. We doen met ons gezin vaak leuke dingen.	1	2	3	4	5
11. Ik heb geen geld om leuke dingen te kunnen doen.	1	2	3	4	5
12. Over mijn financiële situatie heb ik niks te klagen.	1	2	3	4	5
13. Ik voel me arm.	1	2	3	4	5
14. Doordat reizen zo duur is kan ik veel activiteiten die ik leuk vind niet doen.	1	2	3	4	5
15. Iedere maand kan ik goed rondkomen.	1	2	3	4	5
16. In een groep voel ik me beschermd.	1	2	3	4	5
17. Ik heb behoefte aan plek waar ik mij niet bedreigd voel.	1	2	3	4	5
18. Als er ruzie is voel ik me sterk in een groep.	1	2	3	4	5
19. Ik los mijn problemen alleen op.	1	2	3	4	5
20. Ik loop 's avonds niet graag in mijn eentje over straat.	1	2	3	4	5
21. Het maakt mij niks uit hoe anderen over me denken.	1	2	3	4	5
22. Ik heb graag het gevoel dat ik ergens bij hoor.	1	2	3	4	5
23. Ik vind het vervelend wanneer er over mij geroddeld wordt.	1	2	3	4	5
24. Het is fijn om complimenten te krijgen.	1	2	3	4	5
25. Als anderen mij uitlachen doet mij dat niets.	1	2	3	4	5
26. Ik vind dat er te weinig activiteiten georganiseerd worden voor jongeren.	1	2	3	4	5
27. Na schooltijd is er niets leuks dat ik kan doen.	1	2	3	4	5
28. De activiteiten die gemeente Zutphen voor jongeren organiseert vind ik leuk.	1	2	3	4	5
29. Er zijn hier te weinig leuke dingen te doen buitenshuis.	1	2	3	4	5
30. Ik weet genoeg plekken waar ik naar toe kan gaan in mijn vrije tijd.	1	2	3	4	5
31. Thuis wordt er de hele tijd op mij gelet.	1	2	3	4	5
32. Mijn ouders hebben geen idee wat ik de hele dag doe.	1	2	3	4	5
33. Als ik onverwachts later naar huis kom geef ik dit thuis altijd door.	1	2	3	4	5
34. Als ik thuis zeg dat ik weg ga wordt er gelijk gevraagd waarheen en hoe laat ik thuis ben.	1	2	3	4	5
35. Mijn ouders zijn vrijwel nooit thuis.	1	2	3	4	5

Bijlage 3: Vragenlijst t.b.v. het interview

Demografische gegevens

Geslacht:

Leeftijd:

Woonplaats:

Schoolniveau:

Werk: Ja/Nee Zo ja, hoeveel uur?

- Hoeveel tijd breng je per week door op straat?
- Wat doe je als je op straat bent?

Thuisituatie

- Met wie woon je in huis?
- Hoe is je band met hen?
- Hoe is de sfeer thuis?
- Hoe vind je het om thuis te zijn?
- Heb je wel eens het gevoel dat je thuis even weg moet? Wat doe je dan?

Toezicht

- In hoeverre zijn jouw ouders op de hoogte van wat jij de hele dag doet?
- Hoe is het voor jou wanneer je het gevoel hebt dat er de hele tijd op je gelet wordt?
- In hoeverre heb jij op straat het gevoel dat je in de gaten gehouden wordt door anderen?
- Hoe is dat?

Autonomie

- Hoe belangrijk is het voor jou om te kunnen doen wat je wilt?
- Stel, je moet iets doen wat je echt niet wilt, hoe ga jij daar mee om?
- In hoeverre heb jij op straat het gevoel dat je kunt doen wat je wilt?
- Hoe is dat voor jou?

Waardering

- Hoe belangrijk is het voor jou dat andere mensen je leuk vinden?
- Wat doe je als je merkt dat iemand je niet leuk vindt?
- Hoe is dat voor jou als je op straat bent? Voel je je daar gewaardeerd? Hoe komt dat?

Veiligheid

- Wat is veiligheid voor jou?
- Hoe belangrijk is veiligheid voor jou?
- Waar voel jij je veilig?
- Ervaar jij veiligheid op straat? Hoe dan? Is dat een reden voor jouw om op straat te gaan hangen?

Financiële situatie

- In hoeverre ben jij tevreden over je financiële situatie?
- Heb je wel eens het gevoel dat je niks te doen hebt, omdat je geen geld hebt?
- Heeft het feit dat jij regelmatig op straat te vinden bent te maken met je financiële situatie?

Aanbod

- Wat vind jij van de dingen of plekken die gemeente Zutphen organiseert voor jongeren?
- Vind je dat er genoeg dingen te doen zijn of plekken zijn voor jongeren in gemeente Zutphen?
Zo nee, wat mis je?

Verveling

- In hoeverre kan jij jezelf vermaken in je vrije tijd?
- Verveel jij je regelmatig? Zo ja, waaruit blijkt dat? Zo nee, hoe kan dat?
- Hoe voelt het voor jou als je je verveelt?
- Wat doe jij als je je verveeld?

Oplossing

- Het blijkt dat sommige mensen overlast ervaren van jongeren in gemeente Zutphen. Heb jij daar wel eens te maken mee gehad?
- Wat vind jij ervan dat men klaagt over jullie/jongeren op straat?
- Waar heb jij behoefte aan in je vrije tijd?
- Als jij de burgemeester van Zutphen was, wat zou jij dan veranderen als het gaat om jongeren en vrijetijdsbesteding/activiteiten voor in vrije tijd?
- En wat zou je veranderen, zodat de overlast door jongeren vermindert?
- En wat zou je zo laten zoals het nu gaat?
- Mogelijkheden voor jongeren in zalen van 't Warnshuus?

Bijlage 4: Demografische gegevens respondenten

Tabel B4.a

Overzicht demografische gegevens respondenten

		Aantal (n)	%
Geslacht	Man	46	73
	Vrouw	17	27
Woonplaats	Zutphen	51	81
	Warnsveld	12	19
Opleidingsniveau	Speciaal Voortgezet Onderwijs	2	3.2
	Praktijk Onderwijs	4	6.3
	Vmbo BBL	9	14.3
	Vmbo KBL	6	9.5
	VMBO TL	4	6.3
	Havo	5	7.9
	Vwo	5	7.9
	Mbo	14	22.2
	Hbo	2	3.2
	Wo	1	1.6
	Ik ga niet naar school	11	17.5
Werk	Ja	35	55.6
	Nee	11	17.5
	Geen antwoord	17	27.0

Tabel B4.b

Overzicht leeftijd en aantal uren per week op straat, met standaarddeviatie (SD)

	Leeftijd (SD)	Aantal uren op straat per week (SD)
Minimaal	14	2
Maximaal	23	57
Gemiddeld	17.76 (2.43)	19.69 (13.55)

Bijlage 5: Klassenindeling vragenlijsten

Tabel B5.a

Klassenindeling Leisure Boredom Scale incl. uitkomsten

Klasse	Percentiel	Score	Interpretatie	N	%	N 2+3
1	≤25	≤1.94	Laag	22	34.9	
2	25-75	1.94-2.56	Gemiddeld	24	38.1	
3	75>	>2.56	Hoog	17	27	41

Tabel B5.b

Klassenindeling per construct uit zelf geconstrueerde vragenlijst incl. uitkomsten

Construct	Klasse	Percentiel	Score	Interpretatie	N	%	N 2+3
Autonomie	1	≤25	≤3.2	Laag	24	38.1	
	2	25-75	3.2-3.8	Gemiddeld	25	39.7	
	3	75>	≥3.8	Hoog	14	22.2	39
Thuisituatie	1	≤25	≤2	Laag	20	31.7	
	2	25-75	2-3	Gemiddeld	33	52.4	
	3	75>	≥3	Hoog	10	15.9	43
Financiële situatie	1	≤25	≤1.8	Laag	22	34.9	
	2	25-75	1.8-3	Gemiddeld	28	44.5	
	3	75>	≥3	Hoog	13	20.6	41
Veiligheid	1	≤25	≤2.6	Laag	21	33.3	
	2	25-75	2.6-3.4	Gemiddeld	31	49.2	
	3	75>	≥3.4	Hoog	11	17.5	42
Waardering	1	≤25	≤2.4	Laag	17	27	
	2	25-75	2.4-3.2	Gemiddeld	31	49.2	
	3	75>	≥3.2	Hoog	15	23.8	46
Aanbod	1	≤25	≤2.8	Laag	23	36.5	
	2	25-75	2.8-3.4	Gemiddeld	35	55.6	
	3	75>	≥3.4	Hoog	5	7.9	40
Toezicht	1	≤25	≤2.8	Laag	17	27	
	2	25-75	2.8-3.6	Gemiddeld	33	52.4	
	3	75>	≥3.6	Hoog	13	20.6	46

Bijlage 6: Resultatentabel interviews

	Jongere 1	Jongere 2	Jongere 3	Jongere 4	Jongere 5
Geslacht	Man	Man	Man	Man	Man
Leeftijd	18 jaar	18 jaar	20 jaar	17 jaar	19 jaar
Woonplaats	Warnsveld	Zutphen	Zutphen	Warnsveld	Zutphen
Schoolniveau	N.v.t.	MBO	MBO	N.v.t., dagbesteding	MBO, niveau 3
Werk?	Ja	Ja	Ja	Nee	Nee
Zo ja, hoeveel uur?	40,5	20	32-42	N.v.t.	N.v.t.
Aantal uur op straat p.w.	10	4	5	20	20-30 uur
Activiteiten op straat	Kletsen, rondrijden, ouwehoeren.	Voetballen, zitten, op telefoon bezig	Blowen, voetballen, wandelen	Niks doen, zitten/staan, kletsen met vrienden	Hangen, rijden met auto's
Reden op straat	1. Afwisseling, niet de hele avond thuis; 2. Vrij zijn; 3. Grootste reden: grote groep, kan niet altijd ergens thuis; 4. Groepsgevoel; 5. Behoeft om met vrienden te zijn.	1. Plezier met de groep; 2. Frisse lucht; 3. Er gebeurt altijd wel wat.	1. Met elkaar bijeen zijn; 2. Lekker weer; 3. Voetballen (actief zijn); 4. Met vrienden zijn; 5. Soms willen ouders het niet binnen hebben.	1. Vrienden, gezelligheid; 2. Rondhangen; 3. Sensatie (dat ze weg moeten rennen voor de politie, of de politie belachelijk maken/grapjes maken); 4. Ritueel geworden: eerst ronde rijden met scooter, daarna pauze (zitten ze met de hele groep bij elkaar) en de volgende dag doen ze precies hetzelfde; 5. Kan niet altijd bij ouders thuis (gaat met veel jonge mensen om); 6. Thuis is het saai; 7. Frisse lucht; 8. Voelt zich vrijer op straat als thuis, kan daar meer zeggen en meer doen. Kan daar al zijn energie kwijt.	1. Graag met leeftijdsgenoten; 2. Kan niet altijd bij ouders thuis (grote groep).
Jeugd	Slecht. Foute vrienden, blowen.		Ouders gescheiden toen hij 8 was. Woonde eerst bij moeder, verhuisde toen naar vader. Broertje autistisch en homoseksueel, moeder		Werd vroeger niet echt vrij gelaten. Gaf af en toe wel ruzies. Gezin heeft een paar sessies gehad bij een instelling (?) die ze hielp met

			homofob, broertje bij moeder weggehaald, kwam ook bij vader. Toen ging hij het verkeerde pad op, foute vrienden, foute praktijken. Woont nu sinds drie jaar weer bij moeder en wil nu weer het rechte pad op. Zit in schulden. Is psychotisch geweest.		thuiszorg zegmaar. Paar gesprekjes gehad over hoe hij en zijn ouders het beter konden doen. Sindsdien laten ze hem vrijer.
Samenstelling groep	Eerst klein vriendengroepje, iedereen nam mensen mee.		Jongens waar hij vroeger mee om ging. Doet hij nu nog steeds dingen mee, maar geen overlast meer. Wel geminderd met groepen. Op een gegeven moment ben je toch meer bezig met je vrienden dan met je eigen dingen.		In de loop der maanden is de groep ontstaan. Waren eerder meer losse groepjes. Gemeenschappelijke interesse: hardcore muziek.
Thuisituatie					
Met wie woon je thuis?	Ouders en twee broertjes.	Vader, stiefmoeder, stiefbroertje en –zusje. Broertje is klein en agressief. Zusje irriteert zich daar vaak aan. Is druk met social media.	Moeder. Ziet vader wel, hij helpt hem bij zijn financiën (zit in schulden).	Vader, moeder en broertje.	Vader, moeder en zus.
Hoe is je band met hen?	Goed (contact). Doet regelmatig leuke dingen met broertjes.	Broertje en zusje heel irritant, niet echt een band mee. Stiefmoeder wel een band mee, maar bespreekt hij geen dingen mee. Met vader wel een goede band. Doet soms wel leuke dingen met gezin, zoals dagjes weg etc. Soms kijkt vader goede film en kijkt hij mee.	Goede band met ouders. Ouders onderling geen goede band. Moeder slaat hem overal doorheen en stiefvader werkt ook in de keuken, dus die zit in hetzelfde schuitje. Stiefmoeder werkt dan 08.00-17.00 uur en hij is rond 00.00/01.00 uur thuis i.v.m. horeca. Dat botste wel eens, omdat hij 's nachts thuis bijvoorbeeld nog eten moest koken.	Slecht. Wordt begeleid door CJG. Vindt het fijn dat ze hulp krijgen.	Goed, denkt dat hij wel een normale thuisituatie heeft. Geen ruzies o.i.d. Met zus wel eens, maar dat schijnt normaal te zijn. Gaat om de week naar Feyenoord met vader en zus. Soms op vakantie samen. Is geen open persoon, maar kan wel alles kwijt bij ouders als hij dat wil. Bij zus niet echt, maar daar heeft hij ook geen behoefte aan.
Hoe is de sfeer thuis?	Gezellig. Bijna nooit ruzie.	Hangt wel een goede sfeer thuis. Vaak samen Netflixen. Op de bank met z'n allen een film kijken.	Relaxed. Kan zijn eigen ding doen, heeft zijn eigen vrijheid. Kan zelf weten hoe laat hij thuis komt, zelf weten wat en wanneer hij eet.	Wel gezellig. Als hij thuis komt drinken ze koffie, praat hij over wat er op school is gebeurd, dan lachen ze erom. En dan vraagt hij of hij mag chillen en dan mag hij	Vaak goed, af en toe wel struggelingen, maar over het algemeen gewoon gezellig. Ouders zijn niet echt moeilijk, dus hij kan gaan en staan waar hij wil. Uit school

				chillen. En kan komt hij thuis om te eten en dan gaat hij weer.	praten ze even vijf minuten hoe het ging, dan eten ze samen. 's Avonds gaat hij naar buiten en meestal maandag en vrijdag kijken ze samen televisie thuis.
Hoe is het om thuis te zijn?	Is niet veel thuis. Werkt veel, 's avonds veel weg. Training, vrienden, vriendin. Vermaakt zich wel als hij thuis is, door een serie te kijken.	Komt thuis, gaat tv kijken, gaat naar boven met laptop en daar met school bezig. Druk met school! Beetje saai thuis. Is vooral met z'n eigen ding bezig thuis (zit even beneden, gaat naar zijn kamer, Spotify luisteren, op laptop bezig met school, eet dan beneden en gaat dan weer met school bezig of Netflix kijken).	Contact met moeder is heel 'relaxed'. Als moeder werkt doet hij thuis dingen, eten koken, hond uitlaten etc. Soms doen ze even wat leuks samen: koffie drinken, broodje eten, de stad in. Probeert meer dingen met ouders te ondernemen i.p.v. met vrienden.	Saai. Er is thuis niks te doen. Alleen een beetje kletsen. Ouders zijn allebei ziek, kunnen vrijwel niets. Moeder zit meestal op telefoon of laat de honden uit en vader kijkt tv. Als hij het thuis saai vindt, nodigt hij een vriend uit en dan wordt het wel gezellig.	Gewoon gezellig eigenlijk.
Wel eens even weg thuis?	Als moeder vraagt om avond thuis te blijven, geen probleem. Maar soms wel behoefte om met vrienden te zijn of dingen te doen die hij zelf leuk vindt.	Dan gaat hij zich vervelen en weet hij niks te doen. Dan ligt hij de hele tijd te Netflixen of is hij met school bezig en dan denkt hij: nu wil ik wat anders.	Ja, vaak. Hij weet thuis niet zo goed wat hij moet doen. En als ouders de hele tijd over hetzelfde punt blijven doorgaan, bijv. als er wat gebeurd is, ze er wat over zeggen en hij het er niet mee eens is.	Ja, paar weken geleden nog. Maar dat is al opgelost met het CJG.	Nee, eigenlijk nooit.
Wat doe je dan?	Gaat hij naar buiten. Wil aandacht verdelen over iedereen die hij kent. Ouders, vrienden, vriendin. Soms trainen of een drankje doen.	Vriend bellen, met de scooter rondrijden in Zutphen en plekje langs om te kijken of er mensen zijn.	Gaat dan naar buiten, met kameraden afspreken, veel sporten (5x per week), of naar de coffeeshop, met de hond wandelen, hoofd leegmaken, bij oud-collega's op visite.	Toen heeft hij gevraagd of hij bij 'vriend' thuis mocht slapen en toen heeft hij dat gedaan. Maar hij gaat niet zomaar weg, zonder dat iemand het weet.	N.v.t.
Toezicht					
Ouders op de hoogte van wat jij doet?	Ja. Ze weten alles. Ook als politie is geweest. Is heel open en eerlijk. Als ze iets willen weten komen ze er toch wel achter. Ze worden minder boos als hij eerlijk is. Ouders zeggen soms, moeten jullie niet naar een andere plek? Maar hebben ook begrip. Worden soms boos als er wat gebeurd is.	Veel. Ze weten dat hij naar school gaat en als hij weg gaat vragen ze waarheen. En rond 22.00 uur appt hij een keer waar hij is.	50%. Was 5%. Toen hij bij vader woonde kon hij alles doen en laten wat hij wilde. Als hij vroeg wat hij gedaan had deed hij kortaf, omdat hij met foute praktijken bezig was. Vader kwam erachter, toen huis uit gezet. Bij moeder hoeft hij nu niet te laten weten waar hij is etc. maar daar is hij wel open en eerlijk tegen. Ze weet ook dat hij	Ze weten op welke plekken hij staat en niet staat, zonder dat hij het ze vertelt. Als ze het vragen vertelt hij ze wel alles, want hij vreet toch niks uit. Ouders vragen niet vaak naar zijn dag, alleen wat hij op de dagbehandeling gedaan heeft.	Over het algemeen zijn ze wel op de hoogte. Hij zegt het als hij naar buiten gaat, of als hij een verjaardag heeft o.i.d. Het is niet dat er geheime dingen zijn die hij thuis niet kan vertellen. Af en toe wel kattenkwaad wat hij niet vertelt, omdat het niet in eigen belang is. Heeft enkel roken een keer geheim

			nog wel eens drugs gebruikt.		gehouden.
Hoe is het wanneer jij het gevoel hebt dat er op je gelet wordt?	Ouders letten soms op en geven advies. Eigenlijk wel fijn, maar krijgt zo niet de mogelijkheid om fouten te maken waar hij van kan leren. Vroeger hielden ze hem constant in de gaten. Slechte jeugd. Vriendin tegen blowen, toen gestopt. Wordt nu meer losgelaten.	Ouders: Soms echt irritant. Als ze het heel vaak vragen. Als ze zich zelf vervelen, gaan ze hem berichtjes of plaatjes doorsturen. Maar wel fijn al ze vragen waar hij is. Is daar ook open in. Over het algemeen: de ene keer niet erg, andere keer wel, als ze gaan door vragen van waar, met wie, hoe, etc. dan denkt hij, hou je met jezelf bezig. Ligt er ook maar net aan hoe de stemming bij hem is.	Voeger heel erg, mensen op straat wisten wie hij was en wat hij gedaan had. Ze oordeelden, daar had hij wel last van. Zijn baas en een collega van hem letten nog goed op hem. Als hij nog wel eens iets gedaan heeft, dan kunnen ze dat aan zijn ogen al zien. Dan praat hij gewoon de hele dag niet. Doet zijn werk verder wel goed.	Maakt hem niks. Zegt juist: laat ze ons maar een keer in de gaten houden, dan zien ze dat wij geen geluidsoverlast veroorzaken.	Heeft hij niet echt. Ouders zijn wel geïnteresseerd in school, en dan vertelt hij dat wel. Familie vraagt af en toe hoe het gaat als hij op visite komt.
In hoeverre op straat in de gaten gehouden?	Veel. Iedereen die langskomt kijkt en denkt iets, bijv. oude man bij oma uit flat. Oma steunt hem.	Soms. Politieagenten die bij het station naar je kijken. Verder door niemand.	Ja, mensen geven hem een hand en vragen hoe het gaat. Ze weten wie hij is en wie hij vroeger was. Hij heeft een stempel, mensen kennen hem. Vroeger in slechte zin, nu ook wel in goeie zin.	Nooit. Hij zegt: laat ze meer op ons letten, dan zien ze dat we niks verkeerd doen.	De politie kijkt de laatste tijd elke dag mee bij de Dreiumme wat ze aan het uitspoken zijn.
Hoe is dat?	Als mensen last hebben is het goed dat ze opletten. Kan er niet tegen als mensen de last opzoeken, zoals oude man. Daar luistert hij niet naar. Wil hem dat ook duidelijk maken. Mensen met kleine slapende kinderen, geen probleem. Dan luisteren ze ook wel.	Hij weet dat hij niks verkeerd heeft gedaan. Als hij niks verkeerd doet maak hij zich er ook geen zorgen om.	Alsof mensen de hele tijd boven zijn hoofd zitten te kijken wat hij aan het doen is. Dat is niet fijn, maar hij zegt wel: je hebt het zelf gedaan.	N.v.t.	Aan de ene kant snapt hij het wel. Heeft een opvallende auto, geeft ook wat meer geluid als een normale auto. Dus hij snapt dat ze dan kijken. Maar bij AH een beetje overdreven. Ze zijn over het algemeen redelijk stil. Af en toe uitschieters, maar kan zich niet voorstellen dat dat echt overlast veroorzaakt.
Autonomie					
Hoe belangrijk is het om te kunnen doen wat je wilt?	Het zou fijn zijn, maar soms is het niet mogelijk. Als iedereen kan doen wat hij wil, dan loopt het vies uit de hand. Veel ouwehoeren, schreeuwen. Allang blij dat hij vrienden heeft en met	Belangrijk. Hij is jong en doet graag zijn ding, maar geen strafbare dingen. In Zutphen heeft men veel vrijheid. Politie niet heel streng. Hij kan ook wel ouwehoeren met agenten.	Belangrijk. Wil nu uit huis, maar kan niet, i.v.m. schulden. Wil een stukje vrijheid hebben, zijn eigen ding kunnen doen thuis i.p.v. dat mensen steeds op je letten. Kan verder in principe alles doen wat hij wil, alleen uit	Heel belangrijk. Heeft een vast ritueel: chillen, eten, chillen, thuis komen, hond uitlaten, slapen. Als hij zich niet aan dat ritueel kan houden wordt hij helemaal gek.	Best wel belangrijk. Was een paar jaar terug ook het probleem. Nu komt hij zijn verantwoordelijkheden na en kan hij doen wat hij wil.

	hen een lolletje kan trappen, maakt niet uit waar.		huis dus niet.		
En als je iets moet doen wat je niet wilt?	Tafel dekken, geen zin in, maar doet het wel. Op moment zelf klote, maar moeder doet veel. Mag niet klagen.	Dan doet hij het met tegenzin. Bijvoorbeeld de vaatwasser thuis. Broertje en zusje lopen vaak in de weg.	Dan zal hij niet zeggen, ik doe het niet, dat wekt alleen maar problemen op. Voorbeelden: 's nachts hond uitlaten. Of met de fiets naar het station terwijl het regent (heeft geen auto meer).	Dan doet hij het niet. Als bijv. iemand hem vraagt of hij een steen door een ruit wil gooien dan doet hij het niet. Laat zich niet onder druk zetten door mensen. Doet in principe niets wat hij niet wil.	Vroeger dacht hij, dat bepaal ik zelf wel. Nu doet hij het gewoon, bijv. huishoudelijk klusje op het moment dat hij naar buiten wilde gaan. Maar daar krijgt hij over het algemeen geen ruzie over.
In hoeverre op straat doen wat je wilt?	Op zich wel. Ook qua muziek. Alleen na 21.00 uur bellen ze vaak. Alleen niet schreeuwen. Als mensen er iets last van hebben gaat het al te ver. Politie komt soms langs als mensen klagen, dan moeten ze ook echt zachter doen vindt hij. Politie1 soepel tegen hun. Ze mogen er zitten, maar zacht.	Veel. Zwemmen bij Bronsberg meer, vorig jaar van de brug springen bij de nieuwe haven. Verder veel plekken voor jongeren met bankje, basketbal- of voetbalveldje waar jongeren hangen en een oplaadpunt voor telefoons.	Weinig. Politie wordt steeds strenger, te streng, je wordt snel aangehouden. Werd op een gegeven moment vier keer per week aangehouden. Steeds meer mensen gaan zich er mee bemoeien, waardoor er steeds meer politie komt, waardoor er meer problemen komen en er meer toezicht wordt gehouden. Vriend 180€ boete voor bier en blowen bij watertoren. Vindt dat oneerlijk, er staat geen bord dat je er niet mag zitten van zo laat tot laat.	Helemaal niks. Als hij muziek op mijn telefoon aanzet staan er meteen vijf politiewagens.	Bij de AH eigenlijk niet echt meer. Maar ergens anders wel redelijk.
Hoe is dat voor jou?				Frustrerend.	Ze passen zich maar aan, dat moet wel. Als ze het toch per se willen gaan ze ergens anders heen.
Waardering					
Hoe belangrijk dat anderen je leuk vinden?	Fijn als mensen hem mogen. Moeten ze wel eerlijk zeggen.	Boeit hem niet. Mogen mensen eerlijk in zijn. Maar wel belangrijk dat andere mensen een goed beeld over hem hebben, want zo kan hij zich fijner voelen in de groep. Dan voelt hij zich meer op zijn gemak.	Wil wel een goede uitstraling hebben, omdat hij klaar is met die stempel. Aan de andere kant: interesseert hem niks. Hij doet het voor zichzelf en niet voor anderen.	Niet zo belangrijk. Als ze hem maar met respect behandelen.	Interesseert hem niet veel. Volgens mij gedraagt hij zich ook wel normaal in de groep en als mensen hem niet mogen of iets over hem denken, dan laat hem dat koud. Als zijn ouders wat over hem te zeggen hebben, dan interesseert hem dat natuurlijk wel.
Wat als iemand je niet leuk vindt?	Gebeurt wel eens. Merkt hij vanzelf als hij iemand langer kent. Dan denkt hij,	Negeert hij ze. Trekt zich er niet te veel van aan. Soms rijdt hij terug en heeft hij de	Proberen positief te blijven en het er over te hebben, mensen het tegendeel bewijzen. Veel	Dan laat hij diegene. Hij kan er moeilijk voor zorgen dat diegene hem wel mag.	Bij onbekenden of vage bekenden doet hij niks. Bij ouders: dan probeert hij

	ga maar weg ofzo. Geen probleem mee. Iedereen heeft zijn mening.	grootste ruzie op die plek. Niet altijd, maar wel als ze bijvoorbeeld maar blijven doorgaan met schelden ofzo.	erover praten!	Meestal is dat alleen om zijn kleding (draagt hardcore kleding). Denkt dat mensen snel bellen naar politie of bang voor hem zijn i.v.m. zijn uiterlijk.	er wel wat aan te doen als hij het met ze eens is.
Voel je waardering op straat?	Ja. Mensen om hem heen niet zo. Vrienden wel. Voelt zich op zijn gemak. Zorgt voor groepsgevoel. Zorgt voor meer lol met mekaar.	Ja. op straat en door de groep.	Ja, hij heeft toch wel een vast groepje. Mensen merken dat hij wat voor anderen over heeft en hij een goeie jongen ben. Ik ben wel een beetje zo'n aanstichter, pak snel de auto en ga een dagje weg en vraag mensen mee.	Niet door heel veel mensen. Maar wel door medegabbers (andere gabbers die ook hardcore luisteren). Ook door eigen groep.	Ja, door de groep, ze hebben een gezellige groep. Hier en daar wel eens een ruzietje, maar dat is over het algemeen snel weer opgelost.
Hoe komt dat?	Lachen en klooiën met elkaar, hechte groep (kijk naar opkomst bij de Kei).	Op straat: Mensen denken vaak aan problemen bij hangjongeren, maar hij is iemand die problemen uit de weg loopt. Voelt wel eens waardering van voorbijgangers als hij bijv. jongens die vervelend doe probeer te stoppen. Door groep: Heeft een jacuzzi thuis en geeft elke week een feestje. Merkt dat ze hem waarderen, omdat ze hem vaak meevragen en veel dingen met hem bespreken of een keer in de supermarkt iets voor hem betalen.	Mensen gaan altijd wel met hem mee, omdat hij altijd wel iets wist om te doen. Mensen zeggen altijd wel van, oh, met hem heb ik altijd gekke dingen gedaan.	Bij medegabbers: Ze houden van dezelfde muziek. Dan steken ze hun hand wel eens naar elkaar op van: hee, goede muziek. Bij eigen groep: ze doen normaal tegen hem en hij gaat ook gewoon goed met ze om. Je kunt met ze lachen.	Iedereen is aardig voor elkaar, het is gezellig, mensen hebben wat voor elkaar over. Als iemand geen sigaretten meer heeft, dan komt er een pakje sigaretten, als iemand ruzie heeft, dan staat er een groep. Er is wel een groepsband.
Veiligheid					
Wat is veiligheid voor jou?	Op het werk, normaal autorijden, tijdens uitgaan (af en toe wel eens een opstootje). Met vrienden als je met een hele groep bent, waardoor mensen je minder snel aanspreken.	Niet bang hoeven zijn op straat dat je wat overkomt. Niet dat je wordt achtervolgd of dat iemand met een capuchon over het hoofd en het gezicht en een beetje stiekem om zich heen kijkt met z'n hand in z'n jaszak. Gewoon buiten kunnen staan en dat mensen gewoon langs je heen kunnen lopen, ze je	Dat je je veilig kunt voelen met de mensen waarmee je bent, je omgeving. En dat anderen zich veilig kunnen voelen bij jou en niet denken, waar heb ik nou weer mee te maken, wat een raar persoon.	Geen glas op de grond, dat je weg kunt komen als er brand uitbreekt, als er een overval wordt gepleegd, dat je weg kunt gaan, dat er een ambulance goed bereikbaar is. En voor de rest, als ze niks uithalen en gewoon zitten zoals nu, dan is er eigenlijk niks aan de hand.	Dat ze een hechte groep hebben, geen bedreigingen of ruzies ofzo. En in NL is het sowieso veilig. Geen oorlog. Houdt ruzies liever af.

		groeten en dat je weet dat het gewoon goed is. Of bijv. als je ziet dat een groep jongens achter een meisje aan loopt in een steegje, dat je er even rustig achteraan loopt om te kijken of er niks gebeurt. Per plek kan veiligheid verschillen.			
Hoe belangrijk is veiligheid?	Een van de belangrijkste dingen. Veiligheid geeft hem een veilig gevoel, dat hem niks kan overkomen.	Heel erg belangrijk. Vindt niets zo erg dat je buiten denkt, door wie wordt ik nou weer achtervolgt of wat gaat er nou weer gebeuren.	Belangrijk. Regelmatig meegemaakt dat hij bij mensen thuis was en dat er spullen gestolen werden. Dat is echt triest.	Heel belangrijk. We moeten geen dooien hebben. Zowel lichamelijke als geestelijke veiligheid belangrijk: hij gaat geen mensen zwart lopen maken in de groep ofzo.	Belangrijk. Blij dat hij in NL woont.
Waar voel jij je veilig?	Thuis, met een grote groep op straat. Niet om 02.30 uur alleen in een bos. In een groep in een bos is geen probleem. Geen voorkeursplek wat betreft veiligheid.	Op straat als er geen verdachte mensen zijn, op station of andere openbare plekken (markt, stad, AH). Daar wordt je continu in de gaten gehouden, dus als er wat gebeurt is het gelijk duidelijk wie of wat.	Thuis, in zijn bed. Of vroeger in zijn auto. Thuis kan hij zichzelf zijn.	Overal. In een groep, maar ook alleen. Hij heeft een scooter, dus hij kan zo weggelopen. En mensen zijn toch bang voor hem, dus hij voelt zich wel veilig.	Overal wel goed. Hij gaat niet bij de Arena in een Feyenoordshirt lopen, hij vindt dat je daar wel een beetje slim in moet zijn.
Ervaar jij veiligheid op straat?	Ja, omdat hij met een grote groep is.	Zie bovenstaande info. Maar soms ook wel eens onveilig. Als je door de stad rijdt en bij de coffeeshop staat een groep jongeren, dan maakt hij liever een omweg, want zij zijn met 7, 8 en hij alleen. Dan doet hij alsof hij oogkleppen op heeft. En soms fietst hij met een hele groep en dan schreeuwt er ineens iemand, dan draait hij zich rustig om en vraagt hij wat er aan de hand is. En dan bemoeit hij zich er het meest mee. In Zutphen voelt hij zich wel veilig, omdat hij Zutphen goed kent.	Op sommige plekken wel, op sommige plekken niet. Op een gegeven moment weet je wel op welke plekken je wel en niet moet zijn 's avonds. Hij zou niet op het industrie gaan hangen. Wel veilig: ligt eraan hoe hij zichzelf opstelt, hoe hij zichzelf voordoet tegen andere mensen.	Ja, en ook binnenshuis, in bedrijven, geestelijk, lichamelijke, alles.	Ja overal, vooral als hij in een groep is en in Zutphen überhaupt wel.
Maakt dat dat jij de straat op gaat?	Niet per se veiligheid, meer het groepsgevoel.	Nee. Dat is meer de lol met de groep.	Nee. Vroeger wel, toen hij op straat leefde.	Nee.	Nee.

Financiële situatie					
Tevreden over fin. situatie?	Ja. Werkt 40 uur per week.	Goed, hij kan goed rondkomen.	Nee. Heeft wel geld, maar kan niet bij bankrekening. Zit wel vooruitgang in. Vader helpt met financiën.	Nee. Heeft deze zomer al zijn spaargeld uitgegeven aan bier en heeft daar nu spijt van. Ouders schieten af en toe wat voor, bijvoorbeeld zijn ritjes naar school.	Kan altijd beter. Is werk aan het zoeken.
Wel eens niks te doen, omdat je geen geld hebt?	Soms een keer een feestje overslaan aan het eind van de maand, maar dan heeft hij de rest van de maand al wel leuke dingen gedaan. Geld is geen belemmering.	Nee. Vaak als hij vrijdagavond niks te doen heeft gaat hij met zijn vriendin naar de bios en zaterdagavond wel eens wokken.	Ja, dat is naar. Vroeger heeft hij heel veel dingen kunnen doen en nou niet meer.	Nee.	Nee, nooit. Hij kan wel rondkomen en als hij een keer omhoog zit kan hij zijn ouders altijd wel om geld vragen. Niet elke week ofzo, maar af en toe wel.
Op straat zijn te maken met financiële situatie?	Dat niet. Maar hij hoeft niet per se geld uit te geven om leuke dingen te doen. Kan zich ook goed vermaken zonder geld uit te geven. Maar gaat niet iedere avond naar Kings & Queens, want dan is hij elke avond geld kwijt.	Nee.	Soms wel, soms niet. Soms vind hij het ook gewoon lekkerder om buiten te zitten.	Nee.	Nee.
Aanbod					
Mening dingen/plekken voor jongeren in gemeente Zutphen	Vrijdag- en zaterdagavond in de stad genoeg te doen. Barretjes en kroegjes. Doordeweeks af en toe naar Kings & Queens. Gesprek bij de Kei: verrast dat Zutphen zo veel doet voor jongeren en hun wensen serieus neemt.	De Boule aan de IJsselkade, elke vrijdag, is leuk. Soms met feestdagen ook op donderdag ofzo. Zomerfeesten, zomerspelen voor kinderen, zeepkistenrace. Dat vind hij allemaal wel steeds leuker worden.	Jongeren verpesten het voor zichzelf, bijv. brand stichten. En er is te weinig toezicht. Er zijn te weinig plekken. Jongeren worden te snel weggestuurd, men kan beter eerst waarschuwen.	Weet niet wat ze organiseren. Hij kent alleen de Lighthouse, maar dat is maar één keer per twee weken. Activiteiten worden er volgens mij niet georganiseerd.	Activiteiten: ze zullen dingen organiseren, maar hij krijgt ze niet mee of het interesseert hem niet. Je hebt de zomerfeesten, maar dat vonden ze niet echt geweldig. Plekken: skatebaan bij Leesten of bij de stad (De Brink, station), maar daar zitten eigenlijk altijd al wel groepen.
Genoeg dingen/plekken?	In het weekend wel (barretjes, kroegjes). Doordeweeks K&K, maar daar gaat hij niet elke avond heen, want dan is hij steeds geld kwijt.	Jongeren zitten vaak bij de haven, schoolpleinen (vaak overlast, graffiti en vuurwerk), McDonalds. Verder zijn er niet speciale plekken voor jongeren waar ze kunnen hangen, vooral openbare ruimtes.	Je hebt niet echt iets voor jongeren onder de 18. Jongeren boven de 18 Kings & Queens. Er zijn te weinig plekken. Je hebt de skatebaan, maar verder...	Nee.	Nee.

Wat mis je?	Een plek waar geen overlast komt. En meer van deze mogelijkheden. Grotere plek nodig dan een huis i.v.m. grootte groep. Anders gaat iedereen misschien naar die ene nieuwe plek. Waar mensen geen last van hen hebben en zij met grenzen hun ding kunnen doen.	Activiteiten: Het kan wel meer. Af en toe een keer grotere feesten geven, in de Hanzenhal bijvoorbeeld. 16+ feest. Of 18+ feestjes, dat zij alcohol kunnen halen, maar niet dor kunnen geven aan de 16-jarigen. Plekken: niet genoeg. Jongeren hangen nu op openbare plekken, vaak overlast, vernielingen, en dan bekeuringen. Hij wil een plek met veel bankjes, met prullenbakken, rookpalen waar ze hun sigaretten kunnen doen. Met cameratoezicht.	Activiteiten voor jongeren. Je hebt hier bijv. 't Warnshuus met een biljart, maar dat wordt alleen gebruikt door ouderen. Dat je bijv. dingen kan doen ofzo. Of bijv. voetbaltoernooi waar vriendengroepen zich voor op kunnen geven, met een prijsje eraan vast.	Afdak, verlichting, prullenbakken (al worden deze vaak kapot gemaakt, dat is wel hinderlijk). Ook in de stad meer prullenbakken. Hoeft niet per se een container te zijn. Maak gewoon een fietsenstalling, 3x10. Achter een wandje.	Meer plekken.
Verveling					
In hoeverre zelf vermaken?	Goed. Altijd.	Goed. School, Netflix, met vrienden van alles doen.	Altijd.	Hij heeft altijd wel iets te doen. Dan gaat hij spelletjes doen op zijn telefoon of rijden op de scooter. Of dan gaat hij koken. Of hij start de Playstation op.	Over het algemeen redelijk goed. Als hij niet buiten is vermaakt hij zich thuis ook wel: telefoon, computer, gamen, Formule 1 of Feyenoord, verjaardagen.
Regelmatig verveling?	Verveelt zich nooit.	Ja.	Nee, nooit.	Nee.	Heel af en toe.
Waaruit blijkt dat? Hoe kan dat?	Overdag druk met werk, 's avonds zoeken naar ontspanning. Zou zich wel gaan vervelen wanneer hij overdag alle dagen vrij was en vrienden op school zouden zitten.	Verveling op straat, als de hele groep een beetje op hun telefoon zit bijvoorbeeld. Thuis verveelt hij zich vaak op zijn kamer.	Als hij de hele dag in zijn bed wil liggen doet hij dat wel, maar als hij zegt: we gaan wat doen, dan gaan ze wat doen. Hij weet altijd wel iets wat hij voor zichzelf kan doen. Filmpje kijken, serie kijken, koffie drinken bij vader, spelletjes doen bij de coffeeshop. Hij noemt zichzelf een druktemaker	Het gaat nu beter met zijn ouders. Vroeger waren ze altijd sip en aan het vechten. Nu zijn ze meer open. En hij wordt ook steeds meer open, al is hij een binnenvetter, zegt zijn begeleider. En nu kan hij beter met ze kletsen.	Als er een keer een avond niemand kan of dat niemand iets aan het doen is en hij zit achter de computer en daar is ook niks op te doen.
Gevoel tijdens verveling?	N.v.t.	Wel fijn, even rust. Maar soms denkt hij: ik verveel me zo erg, dit gaat te ver. Probeert eigenlijk zo veel mogelijk te doen, zodat de tijd snel voorbij gaat. Dus eigenlijk het liefst helemaal	N.v.t.	N.v.t.	Dat is dan jammer.

Wat doe je bij verveling?	N.v.t.	geen verveling. Netflix, playstation. Even ogen dicht. Gamen, gaat de tijd heel snel. Weet zichzelf wel te vermaken na verveling.	N.v.t.	N.v.t.	Dan zoekt hij wat om te doen. Hij pakt zijn telefoon of gaat even praten of wat dan ook. Of een stukje rijden. En er is vrijwel altijd wel iemand uit de groep die zegt: kom je even langs ofzo.
Oplossing					
Te maken gehad met overlast?	Ja.	Ja.	Ja. Geluidsoverlast auto.	Ja.	Ja. Hij zit er vrijwel elke avond wel bij.
Mening klachten over jeugd	Als mensen met een reden beneden komen (kinderen op bed) is het terecht. Maar oude meneer zoekt het alleen maar op. Dan niet terecht.	Hij begrijpt de mensen wel, ze zeggen het nooit voor niets. Soms zegt hij bijv. als er troep is wel tegen de groep dat ze het moeten opruimen. Mensen klagen steeds minder, omdat jongeren steeds meer tegen mensen ingaan en zij zich dus steeds onveiliger voelen. Vind vooral Marokkaanse jongeren in Zutphen agressiever.	Dat is hun keuze. Mensen vinden dat. Soms terecht, soms onterecht. Maar zorg dan dat jongeren een plek hebben waar ze zich kunnen uitleven, geef bijv. jongens met auto's een plek aan de IJssel. En wordt er dan niet goed mee omgegaan door hen, dan houdt het op. Zoals bij vogelpark: na zonsondergang niet meer zitten. Vindt dat tof.	Jongeren worden over een kam geschoren. Politie behandelt hen als beesten. Klachten over het algemeen onterecht. Hij weet niet hoe zij het ervaren, maar zoals hij het ervaart geven ze én geen grote mond, draaien ze tegenwoordig geen muziek meer, en zijn er áf en toe mensen uit de groep die troep maken. Klachten soms terecht, wanneer mensen hard schreeuwen. Maar mensen moeten ook eens naar hen toe komen om te praten in plaats van gelijk de politie bellen.	Het is hun goed recht, maar hij denkt dat ze een beetje overdrijven. Als er echt constant geschreeuwd wordt of veel lawaai met de auto gemaakt wordt kan hij zich voorstellen dat mensen dat overlast vinden. Maar als ze een keer wat harder praten, wat haast nooit gebeurt, dan heeft hij zoiets van: we leven met z'n allen hier in Zutphen en dan moet je wel een beetje leren om daarmee om te gaan.
Behoeftes in vrije tijd	Ontspanning door iets met vrienden, vriendin te doen of voetballen. Praten, ouwehoeren, kloten, rondjes rijden.	Na de zomer altijd lekker buiten hangen met vrienden, vrijdags soms barbecueën. In de stad wat te eten of drinken halen, kijken of er een leuke film is.	Zijn eigen ding doen. Nu veel sporten. Koken vindt hij leuk. Nieuwe dingen ontdekken, plekken waar hij nog nooit geweest is.	Lekker rondhangen, bij vrienden zijn, lachen, gieren, brullen, muziek draaien.	Buiten zijn met vrienden, auto rijden, Feyenoord, Formule 1, muziek luisteren (hardcore en reggaeton).
Wat veranderen als het gaat om jeugd en vrijetijdsbesteding of activiteiten?	Plekken: Meer plekken met overkapping, verlichting, prullenbakken, parkeermogelijkheid, bankje. Politie langs sturen voor controle of alles netjes blijft etc. Doordeweeks, op woensdag bijv. een soort	Meer activiteiten. Nu zijn er alleen feestjes, niet echt dedingen. Bijv. paintball of lasergamen. In de zomer zomerse activiteiten, bijv. een opblaasbare hoge schans, waar jongeren met een band vanaf kunnen gaan.	Jongeren moeten alles maar zelf uitzoeken. Er moeten meer mensen zijn die jongeren aan sporen om dingen te gaan doen. Positief benaderen! Facebookpagina. Organiseer dingen voor jongeren en als het niet werkt, dan werkt het niet.	Zo snel mogelijk budgetteren en niet geld investeren in scheve boompjes. Sneller handelen en meer geld in jongerenzaken steken. Plekken: Meer plekken voor jongeren met verlichting, prullenbak, afdak, Wifi is	Meerdere plekken waar jongeren zich kunnen vermaken en kunnen zitten. Waar geen mensen zijn die overlast hebben. Met verlichting, prullenbakken, bankjes, overkapping, parkeerplekken, Wifi

	van keet, waar je kan zitten en wat drinken, ook alcohol (goedkoper drinken als in de stad), muziek, rookruimte. Of donderdagavond studentenavond. Aparte bankjes voor groepen. Activiteiten: sportactiviteiten. Bijv. bootcamp (opgeven als groep/team, met prijsje, krijg je als groep ook een band van), of karten. Een keer per kwartaal o.i.d.	Waaghalsdingen voor jongeren. Het liefst alle jongeren op één plek. Dan hang je daar camera's neer, lantaarnpalen, prullenbakken, bankjes, onderdak, plek voor fiets en scooter. Toezichthouders. BMX-schansje, muur voor graffiti.	Voorbeeld: vroeger DJ-school vroeger boven de bioscoop. Auto meeting plek voor jongeren die aan auto's willen sleutelen. Voetbaltoernooi.	waarschijnlijk te veel gevraagd, maar kan wel, stroom. Activiteiten: organiseren voor kinderen t/m 14 jaar ofzo. Voetbaltoernooi, of in de zomer een watergevecht, activiteiten in het zwembad. Voor 16+ een kroeg waar legaal gedronken mag worden.	verwacht hij niet, dat is overdreven. Misschien aan de IJssel? Activiteiten: misschien straatraces, maar dat is onrealistisch. Hij verwacht over het algemeen niks van de gemeente.
Wat veranderen voor vermindering overlast?	Die plekken, zoals eerder beschreven. Niet in de wildernis, maar wel afgelegen. (Verder zouden mensen eerst naar ons toe mogen komen i.p.v. dat de politie zo snel gebeld wordt.). En toezicht politie, zie vorige vraag.	Gemeente moet strenger toezicht houden op bijv. vervuiling of andere dingen. Tegenwoordig alleen waarschuwing, maar er worden bijvoorbeeld geen namen opgeschreven. Hogere boetes, omdat mensen in Zutphen arm zijn, dan gaan ze het niet nog een keer doen.	Er is te weinig toezicht. Vroeger beveiligingsbusjes die handhaving deden, zie je steeds minder. Een keer per dag, om de dag langs de plekken gaan om alles in de gaten te houden. Ze moeten eerst waarschuwen en niet gelijk wegsturen. Bij de zeecontainer werden ze altijd weggestuurd, terwijl dat juist was zodat de jongeren niet meer bij de AH voor gaan zitten. Meer plekken waar het gedoogd wordt, buitenaf of industrie, waar jongeren hun ding kunnen doen. Jeugdhonk/overdekte plek. Tijdslimieten, zodat mensen weten van hoe laat tot hoe laat ze ergens mogen zitten.	Plekken maken waar geen geluidsoverlast komt.	Plekken maken. Heeft het gevoel dat er nu overdreven geklaagd wordt. Met buurtbewoners in gesprek gaan. Of een gesprek met beide kanten, als beide partijen normaal kunnen doen tegen elkaar.
Wat laten zoals het nu gaat?	Dat ze niet verbieden om jongeren bij elkaar te laten komen op plekken. Laatst bij de Kei was goed, dat ze ook hun verhaal kunnen horen en hen vertellen over de klachten.	Dat ze toch nog wat feestjes organiseren. Daar tegen jongeren nu alleen nog maar om. De politie doet in principe zijn werk ook wel goed, is er wel heel snel bij soms.	Geen idee.	Niks.	Hij weet niet wat ze nu precies voor jongeren doen, maar politie-inzet kan wat hem betreft wel een stuk naar beneden. Ze hebben die avond georganiseerd, dat vond hij wel goed.
Mogelijkheden zullen 't	Niet de ideale	DJ? Moet wel genoeg	Biljarten, workshops (graffiti	Een ouderwetse disco, met	Niet verhuren (hebben

Warnshuus	‘hang’plek/keet voor jongeren. Gaat vast een keer wat kapot. Ouder pand dat niet meer gebruikt wordt is beter. Voor activiteiten: dartcompetitie? Verder geen idee. ‘t Warnshuus een beetje suffig, oude mensen, bibliotheek. Zal niet veel jongeren trekken. Geen idee hoe jongeren getrokken kunnen worden.	toezicht zijn dan, want kan zijn dat er bijv. ineens wat bij de Gall en Gall wat naar binnen gegooit wordt of dat mensen aangeschoten binnen komen. Workshops: werk v.d. politie of brandweer. Jongeren trekken door gratis hapjes en drankjes. Of vaste prijs met onbeperkt eten en drinken.	sputten, zingen, teksten schrijven, cursus plaatjes draaien, kookworkshop (streetfood maken). Jongeren trekken door te socializen, een paar mensen die het organiseren op straat jongeren aan laten spreken. Vooral de jongere jongeren aanspreken, die ouderen gaan dat niet doen, die hebben al genoeg andere dingen te doen. Posters ophangen.	een paar goeie boxen. Of een afzuigstelsel, waar jongeren binnen kunnen roken. Dat heb je ook bij Witkamp (?) waar hij vroeger geweest is. Of laat ze een avond organiseren, dat je een 10tje inlegt, en dat je van 20.00 tot 02.00 kunt feesten. Iets wat De Boule ook doet, maar dan geen rare muziek. Jongeren trekken door: posters bij supermarkten, hij zou wel flyers willen uitdelen aan iedereen.	jongeren geen geld voor), maar bijv. biljarten (kosten €1,00), tafeltennis, bar waar bier of cola verkocht kan worden. Alcohol in het weekend, frisdrank doordeweeks. Of muziek draaien. Dat je in de gelegenheid gesteld wordt om je eigen muziek te kunnen draaien. Bijv. met kroegtafels. Jongeren trekken: Facebook, posters.
-----------	---	--	---	--	---

Opvallende zaken tijdens de interviews

Jongere 1: -

Jongere 2: Vindt dat de politie strenger moet optreden. Niet alleen waarschuwen, maar ook namen opschrijven of (hogere) boetes geven. Geeft steeds aan dat hij jongeren aanspreekt op slecht gedrag, dat hij vaak de *good guy* is.

Jongere 3: Gebruikte gesprek als een soort ‘therapie’ zoals hij zelf zei. Heeft veel meegemaakt en praat er niet vaak met mensen over. Praatte veel over zijn leven gedurende het interview, terwijl ik daar niet per se om vroeg. Vindt dat mensen de jongeren moeten aansporen om dingen te gaan doen. Jongeren moeten alles maar zelf uitzoeken. *Socialize*, spreek jongeren aan. Benadrukt hoe belangrijke en positieve benadering is voor jongeren.

Jongere 4: Veel frustratie. Het duurt lang voordat er iets gebeurt (voordat er een nieuwe plek komt). Politie stuurt ze onterecht weg, geeft hoge boetes (geluidsoverlast). Moet de groep beter in de gaten houden, zodat ze zien dat ze niks verkeerd doen. Geeft aan vaak de rest van de groep aan te spreken als ze iets doen wat niet kan. Vraagt om irrealistische dingen, zoals rookhok met afzuiging in ‘t Warnshuus of kroeg waar 16+’ers kunnen roken.

Jongere 5: Verwacht niets van de gemeente wat betreft activiteiten o.i.d. Is heel realistisch. Zou bijvoorbeeld willen straatraceren of Wifi bij een hangplek willen, maar geeft zelf ook aan dat dat onrealistisch is.

Bijlage 7: Ideeën jongeren inrichting hangplekken

Tabel B8.a

Ideeën jongeren inrichting hangplekken

Idee	Aantal keer genoemd
Overkapping	5
Verlichting	4
Prullenbakken	4
Bankjes	3
Parkeermogelijkheid auto	2
Parkeermogelijkheid fiets/scooter	1
Camera's	1
Graffiti-muur	1
BMX-schansje	1
Wifi	1
Stroom	1

Bijlage 8: Ideeën jongeren voor jongerenactiviteiten

Tabel B7.a

Ideeën jongeren voor jongerenactiviteiten

Activiteiten	Aantal keer genoemd
Sportactiviteiten	4
Jeugdhonk/keet/16+ kroeg	3
Auto-meeting plek	1
Straatracen	1
DJ-school	1

Sportactiviteiten:

- Bootcamp, waarbij jongeren zich kunnen opgeven in groepjes. Er kan een prijsje aan verbonden worden;
- Karten;
- Paintballen;
- Lasergamen;
- ‘Waaghalsdingen’ voor jongeren bij mooi weer, bijvoorbeeld het neerzetten van een hoge schans waar jongeren met een band vanaf kunnen gaan;
- Activiteiten in het zwembad in de zomer, bijvoorbeeld een watergevecht;
- Voetbaltoernooi.

Jeugdhonk/keet/16+kroeg:

- Donderdagavond studentenavond;
- Goedkoper drinken als in de stad;
- Er wordt alcohol geschonken voor jongeren boven de 18;
- Muziek;
- Rookruimte;
- Aparte groepen bankjes, zodat vriendengroepen bij elkaar kunnen zitten.